

SIKKERHET

Fagblad om industrivern, trygghet og sikring Nr 2/2019

TEMA:
KUNNSKAPSDELING

Industrivern- **KONFERANSEN**

2019

Møt kollegaer – lær beredskap

Thon Hotell Arena Lillestrøm
3.–4. desember 2019

Du finner påmelding til konferansen
på nso.no

Likebehandling i vår tilsynspraksis

Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO) gjennomfører tilsyn hos alle virksomheter som er industrivernpliktige. Det vil si alle som er registrert som det i våre baser. De siste årene har vi gjort en omfattende gjennomgang av disse oversiktene og sammenliknet med opplysningene i Enhetsregisteret. På den måten sikrer vi, så langt det er praktisk mulig, likebehandling i forhold til gjeldende regelverk.

Endringer i forskriften

Det var som en del av denne gjennomgangen at vi også avdekket behov for å oppdatere forskrift om industrivern. I tillegg viste tilsynspraksis gjennom de siste årene at forskriften ikke helt strakk til når det gjaldt å beskrive hvilke virksomheter som nå er ment å ha en egenberedskap slik sivilbeskyttelsesloven (§ 23) krever. På den måten ble det, i tett samarbeid med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), utviklet forslag til endringer i dagens forskrift. (Se faktaboks).

NSO skal gjennomføre risikobaserte tilsyn. Det innebærer at vi har ekstra fokus på bransjer der det er potensielle for mange eller store hendelser. Gjenvinningsbransjen er en slik bransje der flere nå blir pålagt å ha egenberedskap i form av industrivern. Vi er glade for å se at bransjens egne organisasjoner og større aktører er aktive medspillere for å øke sikkerheten i bransjen.

En annen måte vi gjennomfører risikobaserte tilsyn på er oppfølgingstilsyn der vi ser behov for det. Det kan være virksomheter som fikk flere avvik etter et tilsyn, og det kan være de virksomheter der ledelsen er fraværende når det gjelder å ta ansvar for egenberedskap. NSO vet at en del industrivernledere jobber «i

motvind» når det gjelder etablering og drift av industrivern. Dette ser vi på tilsyn, og vi får bekymringsmeldinger fra enkeltpersoner.

NSO har en god tone med industrien og får gode tilbakemeldinger etter tilsyn. Ikke fordi vi er «snille», men fordi vi legger stor vekt på tydelig kommunikasjon. Vi er lydhøre for lokale utfordringer og følger opp med en praktisk forståelse av bestemmelsene i forskriften. Vi veileder slik at det ikke skal oppstå misforståelser, og vi oppmuntrer til gode tilpassede løsninger. Ikke minst oppfordrer vi til lokalt samarbeid. Både med annen industri, men også med lokale nødetater. Egenberedskap og offentlig beredskap må samvirke best mulig ved hendelser. Det gjøres best når en kjenner hverandre – før noe skjer.

Industrivernkonferansen 2019

I skrivende stund er det et lite halvår til årets store industrivern-happening. Planleggingen av konferansen har allerede pågått en stund, og i løpet av sommeren skal vi presentere noen av innslagene.

Fjorårets utstilling ble fulltegnet og vel så det. Vi vet det er betydelig interesse fra ulike tilbydere av tjenester og utstyr som gjerne vil vise seg frem disse dagene. Vi skal sørge for en god samling av utstillere, så her kan det være muligheter til å spørre og grave og kanskje kunne få til en god avtale.

Som de siste årene blir Industrivernkonferansen på Hotel Arena, Lillestrøm. Følg med på våre hjemmesider og på Facebook, Instagram og LinkedIn. Der vil du finne oppdatert informasjon om påmelding om ikke så lenge. Velkommen!

Knut Oscar Gilje

Knut Oscar Gilje, direktør i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon. Foto: Christian Hatt

ENDRINGER I FORSKRIFT OM INDUSTRIVERN

Fra 1. januar 2020 blir det en rekke mindre endringer i forskrift om industrivern. Noen av de viktigste endringene er gjengitt under. Se hele endringsforskriften på lovdata.no (Kunngjøringsdato 27.05.2019).

Det er gjort flere endringer i virkeområdet - hvilke næringskoder som utløser industrivernplikt. Innen avfall/gjenvinning (næringskode 38) skal nå alle som håndterer avfall etablere industrivern. I tillegg er det for denne bransjen grense på 20 sysselsatte for dette kravet. For de fleste andre bransjer er kravet fortsatt 40 sysselsatte. For å sikre at alle som håndterer gods i lagerbygg og terminaler skal ha tilstrekkelig egenberedskap er det innført en rekke nye næringskoder. Det samme er gjort for alle som har verksteder for reparasjon og vedlikehold av utleiemateriell og maskiner.

Innholdsfortegnelse

TEMA: KUNNSKAPSDELING

Leder	3
Kunnskapsdeling er raushet	4
Du må ha det i hendene	5
Jo mer vi øver sammen, jo sterkere er den totale beredskapen.....	8
Jeg ønsker meg en rådgiver	15
Industrivernet måbegrense skader selv	19
Et unikt samarbeid i verdenssammenheng	24
Vil du bli kjent med industrivernet	28
Gode hver for oss. Ekstremt gode i lag	32
Vil du stille ut på Industrivernkonferansen 2019?	35
Betyr mye å være del av noe større	36
Finn ditt nettverk	40
Øvelser må bidra til endring	42
Næringslivets sikkerhetsorganisasjons kurs	48
Kjenn dine kjemikalier og gasser	50

SIKKERHET 2/2019

ISSN 0805-0680
Opplag: 6000

Utgiver: Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO)
Abonnement: Kr. 500 pr. år for andre enn virksomheter tilknyttet NSO.
Trykk: 07 Media as – 07.no
Distribusjon: Akershus Reklame Team as – art-as.no

Kontakt: Postboks 349, 1326 Lysaker
tlf: 901 00 333, www.nso.no
Facebook: @industrivern, [epost: sikkerhet@nso.no](mailto:sikkerhet@nso.no)
Redaktør: Elizabeth Kvie Lundevall
Grafisk formgivning: Wittusen & Jensen

«Sikkerhet» innestår ikke for det faglige innhold i signerte artikler og ikke for kvaliteten på omtalte produkter. Det er ikke tillatt å kopiere eller tilgjengeliggjøre deler av eller hele bladet i Sikkerhet uten særskilt avtale med NSO. Unntak gjelder dersom det er hjemmel i lov, i avtale med Kopinor eller interesseorganisasjonen for rettshaver til åndsverk.

Sikkerhet er som medlem av Fagpressen forpliktet på Redaktør-plakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Pressens Faglige utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Foto her og forside Shutterstock.com og Stock.com

Kunnskapsdeling er raushet

Å dele kunnskap er raushet. Samtlige jeg har intervjuet i bladet forteller at de lærer mye av andre, av industrivernet og nød- og beredskaps-etatene. De deler også den erfaringen de har. Målet er å bli gode sammen.

Ola Vaage, redningsleder i Hovedredningssentralen, og Egil Torpe i Nortura, forteller begge om en iver etter å redde liv. De snakker om livets skjørheter og at utfallene ofte er fatale. De maner til å tilegne seg kunnskap om hvordan man best tar vare på seg selv, og å ikke ta for gitt at hjelpen kommer. Rednings-etatene er presset for ressurser, og mange frivillige strekker seg langt fordi de så gjerne vil hjelpe.

Ressursbedrifter For Gjensidig Assistanse (RFGA) samarbeidet er kunnskapsdeling satt i system. De 11 største virksomhetene med høyest potensiale for ulykker i Norge har gått sammen i et nettverk der de deler kunnskap fra øvelser og uønskede hendelser. Skulle det oppstå en uønsket hendelse hjelper de hverandre med den kunnskapen og ressursene de har. Med på laget har de Hovedredningssentralen. Historien om RFGA-samarbeidet og Hovedrednings-sentralen handler om å stå skulder ved skulder for å gjøre en uønsket hendelse så liten som mulig. Det handler om å spille hverandre gode, som innsatsleder Marit Furuseth i politiet oppfordrer til.

Rednings-Norge er full av historier om å dele kunnskap med hverandre. Det er mye å lære av denne familien. De er alltid åpne for å høre om de beste metodene for å redde liv, og er nysgjerrig på ny teknologi som kan spare sekunder av dyrebare tid.

Med vennlig hilsen
Elizabeth Kvie Lundevall, redaktør
ekl@nso.no / 900 20 017

FØLG OSS HER:

På nett: nso.no
Facebook: facebook.com/industrivern
Instagram: [industrivernet](https://instagram.com/industrivernet)
LinkedIn: linkedin.com/company/næringslivets-sikkerhetsorganisasjon

Industrivernleder Anne Beth Sagland i TINE Meierier Jæren kastet mye av det gamle utstyret hun arvet, for det hun trengte måtte sitte i hendene, nemlig kunnskap.

Du må ha det i hendene

Da industrivernleder Anne Beth Sagland i TINE Meierier Jæren arvet utstyr fra fire industrivern i Rogaland, kastet hun det meste.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Marie von Krogh

– Det beste utstyret vi har er kunnskap. Du skal lære noe så godt at du har det i hendene. Vi trenger ikke mye og flott utstyr. Utstyr er ikke løsningen. Utstyr er hjelpemidler vi trenger til å utføre det vi kan, sier Sagland.

Hun fant fort ut at mye av utstyret hun arvet fra de fire TINE anleggene på Jæren var unødvendig.

– Det fylte opp sekkene og ble altfor tungt å bære når industrivernet skulle løpe opp og ned alle trappene vi har i det fire etasjes bygget på totalt

39.000 kvadratmeter. Vi kasserte det meste. Det vi trenger er fem ting, presiserer Sagland.

Det er oksygen, hjertestartere, nød-vendig utstyr som blodstoppere og branngelé, kunnskap og bærer. Bærer er viktige da anlegget har mange trapper og de øver mye på å bære folk opp og ned trappene på bærer. Det er ingen lett jobb. Papp har bedriften mye av, og den bruker industrivernet som isolerende underlag dersom noen blir liggende på kaldt murgulv.

– Det viktigste er å øve slik at vi føler

oss trygge på at vi kan hjelpe kollegaene våre dersom det skjer noe. Vi må kunne håndtere enhver situasjon. Førstehjelpsfolka våre må gjøre ting riktig og raskt. De er alle trent på å bruke hjertestartere, kan brannteori og brannslukking i praksis. Røyk-dykkerne våre må være så godt trent at de vet med en gang hva de skal gjøre. De kan ikke bruke tid på å analysere og tenke gjennom ting når de er under innsats. Da må de fokusere på egen sikkerhet og å få jobben gjort, mener Sagland.

EVALUERING GJØR KLOKERE

For å sikre at alle i saniteten har bred kunnskap sørger Sagland for at alle får prøvd seg i alle roller, både som markører og første-hjelpspersonell. Alle ruller på oppgavene og scenarioene endrer seg hele tiden.

– Etter hver øvingsrunde evaluerer vi sammen før vi går i gang med ny øvelse. Vi tar oss alltid god tid til å evaluere. Bare slik blir vi klokere, sier Sagland.

Hun har vært industrivernleder siden 2012. Den gang på en av de fire TINE anleggene på Jæren som ble lagt ned, TINE Vikaså, med 30 ansatte. I 2012 fikk hun i oppgave å bygge industrivernet opp ved den nye store TINE Meieriet Jæren enheten med 150 ansatte. Mye av driften er robotisert, og anlegget er det største landbaserte inergen slukkningsanlegget (se faktaboks for forklaring av inergen). Det har vært litt av en reise med masse læring. For henne handler det om å få med alle. Hun har utviklet et helse-, miljø- og sikkerhetskurs mange av de ansatte som kommer fra Øst-Europa går gjennom slik at de får grunnleggende kunnskap om hvordan de skal jobbe under norske forhold.

FELLESSKAPET BIDRAR MED KUNNSKAP

Hun vokste opp med tre brødre og sier hun innså tidlig at hun ikke kunne konkurrere med menn om styrke. Styrke i industrivernet må andre enn henne besørge, sier hun. Men hun mener hun har mye å tilføre industrivernet nettopp fordi hun er kvinne.

– Mannfolk kan være veldig tydelige ledere og velge å lede gjennom å ha kommandoen. Jeg tenker jeg kan ikke greie alt selv, derfor er jeg avhengig av å bli bedre av å involvere flere. Nøkkelen til suksess er at mange har kunnskap om det som må gjøres. Industrivernet blir ikke bedre enn det svakeste leddet, derfor har alle i industrivernet en grunnleggende førstehjelpsforståelse og anledning til å slippe til med innspill, forklarer Sagland.

Hun understreker at både anlegget og industrivernet må være robuste.

– Samme hva som skjer må vi være i stand til å tåle det, ordne opp i det som har skjedd

og så raskt som mulig komme tilbake til en normal hverdag, både ansatte og produksjonen. Kunnskap om hvordan vi takler disse ulike stadiene er det vi trenger og daglig tilstreber å tilegne oss, forklarer hun.

KUNNSKAPSBASERT INDUSTRIVERN

150 personer arbeider i TINE Meierier Jæren. Mer enn 20 av disse ansatte er med i industrivernet, derav 14 i saniteten, og resten er kjemikalie- og røykdykkere. De øver en gang i måneden og en gang i året med Hå brannvesen som hun skryter av å ha et godt samarbeid med. Øvelsene er lagt til dagtid, noe som gjør at det slites mindre på de frivillige som deltar i industrivernet. Hun ønsker å få til et samarbeid med politiet også. Saniteten består av halvparten kvinner og halvparten menn. Røyk- og kjemikaldykkerne er alle menn.

– Det er kjekt med øvelse. Vi planlegger langt frem og øver på dagtid. Vi har kø med Tine-ansatte som har lyst til å være med i førstehjelpen. Så fort en røykdykker slutter dukker det opp nye som vil. Positivitet preger industrivernet vårt, og det mener jeg er fordi det er kunnskapsbasert, ikke utstyrsbasert, avslutter Sagland.

Fra venstre, Marianne Tjøtta Undheim, leder for saniteten, industrivernleder Anne Beth Sagland og Fredrik Olsen, fagleder industrivern har på seg de nye vestene.

SLOKKEANLEGG MED GASS

Forutsetningen for at slokkeanlegg med gass skal fungere etter hensikten er at branncellen hvor det er montert tilfredsstillende visse tetthetskrav. Slokkeanlegg med gass er spesielt egnet der man krever ren slokking, og der hvor slokkemediet må ha en viss evne til å trenge inn i delvis innkapslede enheter. Datarom og andre typer kontrollrom er typiske eksempler.

Det er to hovedtyper av slokkekasser, de som reagerer kjemisk med branngassene (Halon som nå er forbudt og "bløte" haloner som foreløpig er tillatt), og de som reduserer oksygeninnholdet til under 15 % og derved kveler brannen (CO₂ og inerte gasser). På grunn av de miljømessige konsekvensene går man mer og mer over til å bruke inerte gasser.

Felles for gassanleggene er at de styres av automatiske brannalarmanlegg, og at de ofte er forriglet av hensyn til personsikkerheten, sistnevnte gjelder spesielt CO₂ – anlegg. En må være oppmerksom på at en konsekvens av at trykkavlastningsåpninger blir sprengt, er at slokkekassen lekker ut. Det finnes en rekke "bløte" haloner som er kommet som erstatning for Halon. Den mest aktuelle her i landet kan være Halotron 2 B. Av de brannkvelende gassene er CO₂, Inergen og Argonite de mest brukte.

(Temaveiledning brannvern i kraftforsyningen, Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap (DSB) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), s 24, HR - 2078 ISBN 82-7768-064-3 November 2003)

– Det er kjekt med øvelse. Vi planlegger langt frem og øver på dagtid. Vi har kø med Tine-ansatte som har lyst til å være med i førstehjelpen. Så fort en røykdykker slutter dukker det opp nye som vil. Positivitet preger industrivernet vårt, og det mener jeg er fordi det er kunnskapsbasert, ikke utstyrsbasert, avslutter Sagland.

Industrivernet i TINE Meierier Jæren har mange trapper og store flater de må operere i dersom det skulle oppstå uønsket hendelse. Fra venstre: Fredrik Olsen, fagleder industri, Marianne Tjøtta Undheim, leder sanitet, Anne Beth Sagland, industrivernleder og Gitte Aaserød i orden og sikring.

Jo mer vi øver sammen, jo sterkere er den totale beredskapen

Egil Torpe mener det er viktig å øve sammen. Samvirkeprinsippet virker bare om man møtes ofte og blir kjent. Fra venstre: Wenche Åsen, leder orden og sikring Egil Torpe, avtroppende nestkommanderende industrivernleder med fagleder industrivernvesten, Henriette V. Voll, påtroppende nestkommanderende industrivernleder som skal overta fagleder industrivernvesten etter Torpe og Øyvind Riise, røykdykker.

Egil Torpe, nestkommanderende i industrivernet og Lene Malmin, nestkommanderende gruppeleder sanitet i Nortura Forus.

Egil Torpe knytter bånd til nødetatene, frivillige og industrivernet. Han mener nettverk blant de offentlige ressursene er gull verdt for virksomheten han jobber i.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Marie von Krogh

– Se litt utenfor firmaets vegger og bygg nettverk. Spander en middag i kantinen, eller ta turen bortom noen av dem og ta en kaffekopp, sier Egil Torpe, prosjektleder infrastruktur i Nortura Forus, Rogaland.

Han har også vært nestleder i industrivernet i Nortura Forus siden 2010, og i industrivernet siden 1989. I høst takker han av og blir pensjonist. Men han gir seg ikke med beredskap, for han fortsetter som fagleder skred i Rogaland Røde Kors.

Hver morgen når han kjører inn på parkeringsplassen på jobb, observer-

er han dagens vindretning for å vite hvilken vei en brann eller gasslekkasje vil gå og dermed gjennom hvilken port nødetatene bør kjøre inn. Han beskriver disse stille sekundene for seg selv i bilen med at han kobler seg mentalt på ansvaret han har valgt å bære på jobb.

– Jeg tenker at det kan skje noe på jobb, og jeg har sagt ja til å være ansvarlig for innsatsen som skal settes inn frem til nødetatene kommer. Hver dag, fem dager i uken tenker jeg på dette og forbereder meg mentalt, sier Torpe.

– Det å vise følelser er en styrke, og ikke en svakhet. Det er kanskje en utfordring for mange, mener Torpe.

Han mener det er mer krevende å være mannskap i industrivernet enn for eksempel å være ambulansesjåfør.

– Er du med i industrivernet er det en bi-oppgave på siden av ditt vanlige arbeid. Skjer det en ulykke får du ikke utrykningstid slik nødetatene gjør. Jeg sammenligner det å være i industrivernet med å komme rundt en sving med bilen din og møte på

en bilulykke. I tillegg skal du hjelpe kollegaer. Det er folk du jobber skulder til skulder ved, kanskje har kjent et helt arbeidsliv, eller omgås med sosialt, uttaler Torpe.

KUNSTEN Å TA VARE PÅ FOLK

– Jeg har så langt ikke gravd ut noen som lever. Snøskred har gjerne fatalt utfall. Det er tragisk. Det kan høres merkelig ut, men det faglige med det er uhyre interessant. Som fagleder skred må jeg først og fremst sørge for at mannskapene er trygge mens de søker og graver, deretter skal kommunikasjonen med og innsatsen til redningsressursene koordineres. Tidspresset er enormt. Målet er alltid å redde hvert eneste menneske som er tatt av skred, både trygt og raskt, sier Torpe.

Han har tro på det enkle. Det å snakke med folk. Det trenger ikke å bety å sette seg ned i timevis. Det betyr å følge med på de som har opplevd noe spesielt, selv om de kanskje «bare» stod på sidelinjen. For ham handler det om å se hvordan menneskene rundt ham har det. Han

har tro på å snakke med folk mens de er midt oppi en vond opplevelse. Han er den som tør å gå bort og spørre: Hvordan går det? Egil Torpe tør å vise følelser.

– Det ligger ikke for alle å «lande» folk etter en hendelse. En må vite hvordan det gjøres. Jeg har blitt utsatt for mange tøffe opplevelser, som skredulykker og dødsfall. Jeg har blitt spurt hvordan jeg får det til å se så enkelt ut når jeg snakker med folk. Jeg svarer: Man må ta vare på folk, sier Torpe.

Han mener det er viktig å prate med folk om hvorfor de gjorde det de gjorde under en uønsket hendelse. Folk flest har behov for å forstå sine handlinger og valg. Og Torpe holder tett. Han holder alltid sitt taushetsløfte om det er ovenfor pasienter eller mannskapet i industrivernet. Tillit er et nøkkelord for ham. Men det er viktig å kunne fortelle, bekrefte overfor kollegaer og sjefer at en har vært med på hendelser, aksjoner eller skredulykker. Men Torpe går aldri inn på detaljer om hendelsen.

– Det å vise følelser er en styrke, og ikke en svakhet. Det er kanskje en utfordring for mange, mener Torpe.

En dag han var på vei hjem fra jobb, så han en ambulanse med blålys komme inn porten til anlegget. Han bestemte seg for å følge opp hva som hadde skjedd. En skadd ansatt ble lagt i ambulansen. Da den kjørte vekk stod Torpe igjen med fire kollegaer, hvorav en var i industrivernet. Torpe samlet de fire og ba dem fortelle om hendelsen. Deretter informerte ham de om at de kunne komme til å slite med å sovne til kvelden. Kanskje ville inntrykkene fra ulykken nærmest spilles av i hodet som en film. Var min innsats rett utført? Han forsikret dem om at det er helt naturlig å reagere slik. De skulle ikke være redd for at det var noe galt med dem.

– Da jeg traff dem neste dag sa de at de hadde reagert akkurat slik jeg sa. De ble ikke skremt. De var jo forberedt. Noe mer fra min side gjorde jeg ikke. Så lite skal det til noen ganger, sier Torpe.

– Noe av det mest krevende som er, er å være i industrivernet. Du må alltid være forberedt og beredt til å bistå når du er på jobb. Du får ikke noe forvarsel heller. Du må alltid være klar for å gå innsats

HENTER KUNNSKAP FRA NETTVERKET

– Industrivernet har blitt mer og mer profesjonelt, og en del av organisasjonen. Vi springer ikke ut og henter profesjonell hjelp med en gang selv om det enkelte ganger er behov for det, uttaler Torpe.

Han mener kurs er en start for å lære seg om reaksjonsmønsteret etter reelle hendelser. Men slikt forstår man lettere når man har stått i hendelsen selv med det vell av følelser og tanker som settes i sving. Erfaring er her en viktig ballast.

– Det med å hente inn psykologer og psykiatere har ikke alltid fungert. De profesjonelle kjente ikke til belastningen og miljøet på arbeidsplassen. Kollegastøtte er uvurderlig, understreker Torpe.

Han har hentet ut mye kunnskap fra nettverket sitt. Han har også delt det han har lært i industrivernet med nettverket. Politiet, Røde Kors, Norsk Luftambulans, brannvesenet, Hovedredningssentralen og 330-skvavdronen er det nærmeste nettverket hans.

– Vi har ikke doktorgrad i å snakke med folk. Men vi bearbeider det vi har vært gjennom med ressursene som har vært i innsats. Vi bearbeider inntrykkene i fellesskap, sier Torpe.

LYTT

Når stormen har lagt seg har fremdeles industrivernet en jobb å gjøre. Industrivernet må fortsette arbeidet med å gjenskape den gode arbeidshverdagen for de ansatte slik at de kan gå på jobb igjen og ha det godt

med det. Det handler om å normalisere hverdagen igjen, slik det står i § 1 Formål i Forskrift om Industrivern.

– Vi er alle like når det skjer noe. Direktører og ledere er mennesker som alle andre. Folk endrer adferd etter en hendelse. Når du tar runden rundt bordet og spør hvordan folk opplevde den uønskede hendelsen og sin egen innsats, lytt til hva de sier. Kanskje hører du en setning du reagerer på. Spør, vis interesse for nettopp denne setningen i ettertid på tomannshånd, oppfordrer Torpe.

Det er viktig å ikke glemme å snakke med «folk oppover i systemet» også.

– Det kan være vanskelig å nærme seg en sjef i denne sammenheng. Ledere holder gjerne en lav profil og må ha stor tiltro før de åpner seg. Ledere står gjerne svært alene «på toppen», og vi andre har en forventning og tro på at vedkommende fikser alt. Kanskje nettopp derfor er det viktig at ledere også blir ivarettatt etter uønskede hendelser. Bruk gjerne bedriftshelsetjenesten til det, sier Torpe.

Som leder for skredgruppen til Rogaland Røde Kors sjekker han med hver enkelt som har deltatt i søk hvordan det går med dem. Svarene kan være så ulike.

– Noen sier «jeg greier meg, men jeg setter pris på at du spør». Uansett hva svaret er, ikke ring panisk rundt innen det og det klokkeslettet for å sjekke hvordan det går med folk. Mange profesjonelle kriseteam, for eksempel i kommunene, ber folk ringe det og det telefonnummeret

om de trenger hjelp. De som trenger det, er gjerne ikke de som ringer. Jeg følger opp de jeg har ansvar for. Jeg kontakter dem, sier Torpe.

ØV OG ØV SAMMEN

Det viktigste for Torpe er å øve, og øve sammen. Bare ved å øve blir man god og klar for å håndtere det som gjerne alltid skjer så uventet. – Øver du ikke får du det ikke til når det smeller. Du gjør de rette tingene når det gjelder, nettopp fordi du øvde på de riktige tingene, mener Torpe.

Torpe drifter et industrivern på mellom 50-60 personer. Totalt er det 650 ansatte i Nortura Forus. Han forteller at ansatte står i kø for å være med i industrivernet. Slik var det ikke

da han startet. Men nå går de som er med i industrivernet stolt med blå hodeplagg for å skille seg ut fra resten som har hvite hodeplagg.

Det er mange nasjonaliteter som jobber på Nortura Forus. Torpe mener det er viktig å ha med mange nasjonaliteter på en arbeidsplass i industrivernet slik at man sørger for kommunikasjon skulle det skje noe. Norsk er arbeidsspråket hos Nortura Forus, og det er viktig at de som har andre morsmål som er med i industrivernet også forstår og kan kommunisere på norsk når industrivernet er i innsats. Der er det ikke rom for misforståelser.

10. september, klokken 9-13, har

Torpe invitert nettverket sitt til industrivernøvelse på Nortura Forus. Det skal i denne sammenheng øves på en større ammoniakklekkasje i pakkeriet. De tre nødetatene brann, helse og politi er med. Det skal også

– Det med å hente inn psykologer og psykiatere har ikke alltid fungert. De profesjonelle kjente ikke til belastningen og miljøet på arbeidsplassen. Kollegastøtte er uvurderlig, understreker Torpe.

20 levende markører og dukker. Akutt Medisinsk Kommunikasjonsentral (AMK) blir sentral da det skal øves på varslings. Legevakten og Stavanger universitetssykehus, Helse Stavanger skal øve på mottak av pasienter fra «hendelsen». Bedriftens personalavdeling skal etablere pårørendesenter der Stavanger kommunes kriseteam vil delta. Torpe forteller at han søkte Øvelseutvalget til politiet i Sør-Vest politidistrikt om å ha en felles øvelse der tema var ammoniakklekkasje. Han anbefaler industrivern om å invitere nødetater til å øve sammen med dem.

– Jeg har brukt kontaktnettet mitt for å snakke industrivernet inn hos nødetatene. Nødetatene trenger å øve

– Øver du ikke får du det ikke til når det smeller. Du gjør de rette tingene når det gjelder, nettopp fordi du øvde på de riktige tingene, mener Torpe.

på ulike scenarier og noen av disse er i industrien. Gjør det aktuelt og nyttig for dem å være med. Spør nødetatene hva de trenger å øve på. Ikke bare legg inn i øvelsen at for eksempel ambulansen skal være der, men lag en reell øvelse der helse har en aktiv bit. Øv det å overlevere pasient fra industrivernet til ambulanse. Nødetatene er ikke statister når industrivernet øver. Nødetatene skal få igjen for å være med på øvelser. Vi må se og oppleve hverandre i aksjon for å bli kjent og vite hva vi alle kan best og dermed kan bidra med inn i samarbeidet, oppfordrer Torpe.

ET STOLT INDUSTRIVERN

Han er stolt av samarbeidet han har skapt mellom industrivernet i Nortura Forus og beredskapsaktørene i Rogaland.

– Vi har øvd mye sammen. Vi har respekt for hverandre og samvirkeprinsippet har kommet godt under huden, mener Torpe.

Han legger til at redningspersonell utenfra har vært med på øvelser i Stavanger og sagt at de opplever samarbeidet mellom nødetatene og industrivernet, de profesjonelle og frivillige aktørene som så godt at det fremstår «glidelåssaktig». Aktørene fletter arbeidsoppgavene nærmest perfekt sammen.

– Industrivernet står i porten og tar imot ambulansen, viser de hvilken av de bortimot 50 dørene eller portene

de skal inn i, oppretter orden og sikring, utfører nødvendig førstehjelp og sørger for at den eller de som er skadd har det så bra som mulig inntil nødetatene tar over. Vi regner alltid med å jobbe videre i tett samarbeid med nødetatene. De trenger oss fordi vi kjenner bedriften, understreker Torpe.

Han opplever industrivernet i Nortura Forus som en ufattelig positiv gjeng som ønsker å tilegne seg ny kunnskap.

– De trør til når det er behov. Jeg mener de ansatte får igjen for å være i industrivernet. De kan litt mer enn de andre på jobb, sier Torpe.

KOMMUNENE MÅ BLI KJENT MED INDUSTRIVERNET

Han oppfordrer kommunene til å bli kjent med lokal industri og industrivernene som finnes. Han mener folk flest vet lite om egenberedskap og har knapt hørt om industrivern.

– Vi har vært en usynlig bedrift for kommunen selv om vi har vært her siden 1960-tallet. En industriarbeidsplass er både et gode og en potensiell fare i et lokalmiljø, sier Torpe.

Et lokalt industrivern er en ressurs i lokalmiljøet, som kommunen bør kjenne til, understreker han: «Industrivernpliktige virksomheter plikter etter anmodning å yte bistand til annen virksomhet og nød- og beredskapsetatene, så langt dette er mulig

under hensyn til egen beredskap» § 13 i Forskrift om Industrivern.

– Vi går hjem i live hver dag fra arbeidsplassen vår, men det er noe med å kjenne til hvilke potensielle farer man omgir seg med. Det bør alle kjenne til. Jeg mener industrivernet skal være synlige i bedriften, det virker skjerpene på ansatte. Jeg håper flest mulig av mine kollegaer reagerer slik når de ser oss øve: «Oj, vi har et industrivern på min arbeidsplass. Hvorfor? Jeg må finne ut hvilke farer det er her og forberede meg på disse. Jeg må tenke egensikkerhet, sier Torpe.

KUNNSKAPSDELING

Han er glad for at øvelser har endret karakter siden årtusenskiftet.

– Før bar øvelser preg av å skulle teste de som var med og lage det vanskeligst mulig. De som deltok var ofte spent før øvelser fordi de følte de ble satt på prøve. Nå ser vi en dreining mot å delta for å lære. Vi bruker mye tid på gjennomgang. Vi går gjennom innsatsen til alle ressursene som var med. Kunnskapsdeling er det som bringer oss fremover. Vi deler erfaringer og synspunkt, og sammen kommer vi et hakk lenger, noe som betyr at vi er bedre neste gang, mener Torpe.

Noe av det mest forebyggende som er, er å øve, avslutter Egil Torpe.

Jeg ønsker meg en rådgiver

Marit Furuseth, politioverbetjent og innsatsleder i Øst politidistrikt oppfordrer industrivernet til å peke ut en rådgiver som kan møte politiet i porten og være ved hennes side helt til innsatsen er over.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Romerikes Blad

– Det jeg ønsker meg når jeg kommer i inngangen til porten er en kjentmann eller kall det rådgiver som er et forbindelsesledd mellom bedriften og meg. Jeg vil at personen som møter meg kan være med meg hele tiden, og er som en superbruker å regne. Personen må kjenne bedriften godt, ha tilgang til alle nødvendige dører. Hvor er snarveiene? Og hva befinner seg i den tanken? Kunne kommunisere godt med egen organisasjon og

ha god kontakt med krisestaben som er satt i egen bedrift, sier Furuseth.

Hun forteller at hun har opplevd å hilse på mellom seks til syv personer før hun møter en som kan hjelpe henne med innsatsen hun må utføre innen industrien.

– Jeg ønsker en som er øvet og prøvet til å være med meg som min rådgiver mens innsatsen pågår. Personen må

kunne være med meg ut innsatsen, selv om det tar timer. Dette bør være en person som har bistått eller trent med politiet før. Vedkommende fra industrivernet bør være godt kjent med industrivernet og trygg i rollen med å jobbe med meg og industrivernet. Industrivernet gjør en viktig jobb. De er først på stedet og kjenner bedriften. Industrivernet har informasjon jeg trenger. Under innsats jobber vi ikke hver for, industriver-

Marit Furuseth, politioverbetjent og innsatsleder i Øst politidistrikt er glad i jobben sin. Hun mener det er viktig å øve med industrivernet for at samarbeidet skli

– Når vi øver sammen får vi vite hva hverandres behov er. Og når en uønsket hendelse skjer, ja så kjenner vi jo hverandre og kan gjøre slik vi har trent på gi «gass», sier Furuseth.

net og politiet jobber sammen, og spiller hverandre gode, understreker Furuseth.

Hun anbefaler at personen fra industrivernet som møter politiet i porten ikke er fagleder industrivern. Hun har erfaring med at fagleder industrivern, tidligere kalt innsatsleder enkelte ganger kan være for opptatt med eget mannskap til å kunne bistå politiet under hele innsatsen.

– Personen som møter oss fra industrivernet må også være på jobb i bedriftens åpningstid. Vi kan ikke bruke tid på å vente på noen som er hjemme, understreker hun.

PROFFE

– Jeg har høy tillit til industrivernet.

De er kjapt på plass. Industrivernet er proft. Det er folk som vet hva de gjør. Jeg stiller høye krav, det må jeg når jeg er innsatsleder. Jeg vil ha en rådgiver fra industrivernet ved min side hele tiden. Han eller hun skal kunne forklare seg på en god måte, sier Furuseth.

Hun synes det er prisverdig at det finnes folk som tar på ekstra ansvar og velger å utsette seg for de erfaringene det gir å være med i industrivernet.

– Det å stille seg til rådighet for å hjelpe andre synes jeg det står respekt av, sier Furuseth.

Hun sier det er viktig at virksomhetene informerer kommunene om risiko og sårbarhetsanalysene deres.

Politiet, ved beredskapsplanlegger, henter jevnlig ut denne informasjonen og oppdaterer beredskapsplanene våre.

– Jo mer vi vet, jo lettere gjør vi jobben vår, sier Furuseth.

JO MER VI ØVER JO BEDRE BLIR VI

Furuseth vil øve mer med industrivernet. Hun sier at jo mer politiet og industrivernet møtes, jo lettere går oppdragene og de utvikler kunnskap om hverandres organisasjoner og etater. Tverrfaglig kunnskap, kaller hun det.

– Når vi øver sammen får vi vite hva hverandres behov er. Og når en uønsket hendelse skjer, ja så kjenner vi jo hverandre og kan gjøre slik vi

har trent på gi «gass», sier Furuseth. Hun ser nytten i å kjenne til særlig storulykkebedriftene i regionen, Dynea, Arcus, Forsvarets forskningsinstitutt og Renor, og de mindre som også kan ha kjemikalier som kan være farlige dersom en uønsket hendelse skjer.

– Bedriftene bør ha god dialog med politiet. Jeg oppfordrer industrivern til å ta kontakt med politiets øvelsesplanlegger i fylket sitt og si ifra at de ønsker å øve med politiet. Politiet tar så en vurdering på om de har kapasitet til å delta på øvelsen. Det er viktig å øve sammen i fredstid og evaluere grundig hva som ikke holdt mål og trene på det etterpå, sier Furuseth.

Hun understreker at det ikke er

nødvendig å alltid øve stort. I politiet øver hun ofte enkelt med bare en papirøvelse, også kalt en spillbordøvelse. Hun sier at mye kan gjøres ved å ha forståelsen for hva som skal gjøres i hodet, og at man ikke alltid – behøver å gjennomføre fullskala øvelse for at man skal få trent på viktige momenter. Hun anbefaler å øve to ganger spillbordøvelse og så en fullskala øvelse der man trener på det man erfarte i de små papirøvelsene. Hun anbefaler å trene på det som det er størst sannsynlighet for kan skje i bedriften.

– Tren for å bli bedre. Øv på å være god, oppfordrer hun.

EVALUER

– Jeg har blitt flinkere på å konkludere med at oppdraget er godt nok.

Man kan ikke alltid jobbe ut ifra det helt perfekte. Det er gøy å evaluere. Jeg tenker mye om det er ting jeg kan gjøre annerledes, sier Furuseth.

Hun tenker over måten hun løste oppdraget på, hva hun sa, hvordan hun ble oppfattet, hvordan hun var som leder, hvordan hun møtte menneskene hun traff under oppdraget, løste hun oppdraget greit?

– Hvis ikke man evaluerer er det ikke vits i å ha øvelse. Du må spørre deg selv om hva vi har lært av å øve? Skriv ned hva du erfarte etter å ha øvd, og still deg spørsmålene: Øvde du på det du trengte? Sier Furuseth.

LIKER DET UFORUTSIGBARE

Furuseth har vært innsatsleder siden 2011. Før det jobbet hun ved

Marit Furuseths tips til industrivernet:

- Industrivernet må møte politiet i porten. Denne personen bør ha en vest eller lignende slik at den utpeker seg
- En person fra industrivernet må være med politiet under hele innsatsen, fra oppmøte i port til innsats er over. Personen må være på jobb i bedriftens arbeidstid
- Personen fra industrivernet må være en «superbruker», ha tilgang til alle nødvendigheter, kjenne bedriften godt, være trygg i rollen på å jobbe med politiet, være god til å forklare, kommunisere godt med organisasjonen og krisestab
- «Rådgiveren» fra industrivernet skal så snart han eller hun møter politiet i porten overlevere: laminerte kart over området som viser bygninger, strukturer, farlige stoffer, mulige angrepsveier, evakueringsområder osv.
- Politiet ønsker en som jobber med kjemikalier som «rådgiver» eller kjentmann dersom kjemikalier er involvert
- Industrivernet kan begrense, bekjempe og sikre stedet. «Frys situasjonen», til politiet har vurdert det. Politiet må også ha mulighet for å etterforske
- Evaluer innsatsen sammen med politiet
- Industrivernet må evakuere ansatte og varsle naboer ved for eksempel gassutslipp
- Husk, politiet kjenner ikke til alle detaljene. De må informeres
- Sørg for å sende inn oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser til kommunen. Beredskapsleder hos politiet oppdaterer beredskapsplanene med denne informasjonen
- Øv på ulike scenarier
- Forbered deg mentalt på at i dag kan du måtte være i innsats
- Planlegg og forbered deg på hva som kan skje. Still deg spørsmålet, hva kan forventes av meg i dag?

Lørenskog lensmannskontor med ordenstjeneste og etterforskning, særlig overgrepssaker.

– Jeg er meget fornøyd med yrkesvalget mitt. Jeg har alltid vært glad i mennesker og kommunikasjon. Jeg ville ha en jobb som betød noe for folk, der jeg gjør en forskjell. Innsatslederjobben er spennende og er utfordrende. Jeg stortrives, sier Furuseth.

Hun er enten i jobbmodus eller frimodus. Øyeblikket hun går ned trappen for å gå på vakt forsøker hun å innsille seg på hva vakten kan bringe,- alt fra å bli truet med våpen, jobbe med en masseskadeulykke, eller en uønsket hendelse på en av storulykkebedriftene.

– Jeg kikker på været og tenker over hva som kan forventes å skje i dag. Er det minus 20 og kaldt kan fulle

folk fryse seg i hjel dersom de legger seg til utendørs, branner skjer også lettere når folk sprengfyrrer. Er det varmt kan det være fornuftig å forberede seg mentalt om melding om drukning. Jeg tenker alltid scenarier. Det er viktig å følge med hele tiden. Men plutselig skjer det uventede, vi får for eksempel en drukning i julen, forklarer Furuseth.

Hun sier nøkkelen er å kjenne faget best mulig og være trygg på oppgavene sine. Hun trives med det uforutsigbare. Hun liker å kunne stå og prate om hva hun og kollegaer gjorde i helgen, for så et minutt senere at det har skjedd noe og vite at nå må hun stå på i kanskje timevis.

– Overgangen fra at ingenting skjer, at alt er rolig, til at jeg må skjerpe alle sansene og stå på noe voldsomt i timevis er utrolig spennende. Jeg tror ikke jeg blir lei det. Jeg kjenner på

stress i enkelte situasjoner, men da er utfordringen å bruke dette positivt. Det er et «kick» å bli utfordret som leder når jeg blir krevd mye av uten å vite når det skjer. Jeg må være godt nok forberedt mentalt og faglig, og ha evnen til å ikke ta alt innover meg. Jeg hviler mens jeg kan og er trygg på å være litt utrygg. Det er viktig når vi ikke helt har oversikten, noe vi sjelden har når vi begynner et oppdrag. Det er en viktig egenskap å skaffe seg informasjon, understreker Furuseth.

Hun legger til at målet hver eneste dag er å prøve å løse ting som betyr mye for enkeltmennesker.

– Jeg vil gjøre best mulig politiarbeid, avslutter hun.

Industrivernet må begrense skadene selv

Hovedredningssentralen på Sola har tro på industrivernet i de største virksomhetene i Norge. Hovedredningssentralen oppfordrer også resten av landet til å tenke egenberedskap.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Marie von Krogh

– Industrivernet i de største virksomhetene i Norge er oppegående. Vi er deres samarbeidspartner og kjenner dem godt. De er på ballen. De kommer raskt i innsats, kan redde mennesker, vet hva de snakker om, samarbeider godt, ser muligheter og er flinke på å dele informasjon. De vet hvordan de får ut folk, hvordan de gjør de rette grepene hvordan de begrenser de materielle skadene. De har godt utstyr og er godt trent. Industrivernet må også regne med å bistå utenfor gjerdet og samarbeide

mellom bedrifter, sier Ola Vaage redningsleder i Hovedredningssentralen på Sola.

RFGA-virksomhetene (Ressursbedrifter For Gjensidig Assistanse) i Norge har forstått det som for Vaage er så viktig. (Les mer om RFGA-virksomhetene i neste artikkel)

EGENBEREDSKAP.
– Ikke slurv med egenberedskap. Det gjelder for alle, virksomheter og privatpersoner. Ta forhåndsregler.

Se hva du holder på med og tenk på potensialet av hva du gjør. Hva kan skje? Hva har jeg gjort for å minimere risiko, ta ansvar for eget liv? Det må aldri glippe. Ikke sett deg selv i kinkige situasjoner. Vær bevisst. Innimellom kan det ta tid før ressursene kommer frem. Vi har til over nesen med oppdrag, og har ikke nok kapasitet og ressurser. Har du tatt forhåndsregler kan du ivareta livet ditt, oppfordrer Vaage.

Han sier: Det er ikke alle vi greier å

Ola Vaage redningsleder i Hovedredningssentralen på Sola der han følger med på skjermene for å se om noen trenger hjelp.

redde. Det er trasig.

Når du har levd 30 år med små marginer blir du takknemlig og fornøyd med mindre, legger Vaage til. Et langt liv i beredskapsbransjen har gjort Vaage ydmyk og glad i livet.

– Det er små marginer mellom dem som greier seg og de som ikke greier seg. Men det unike samarbeidet i Norge gjør at vi redder liv og er forberedt. Vi bryr oss, og det må vi aldri slutte å gjøre. Den frivillige innsatsen i Norge er fantastisk. De slipper alt de har i hendene og hjelper, sier Vaage.

Han trekker frem Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Norsk Aero Klubb, Norske Redningshunder, Nasjonal alpin redningsgruppe, Speideren, Norsk Radio, Relæ liga og Rednings-selskapet, som alle gir av egen tid og stiller opp for andre. Samarbeidet mellom de største virksomhetene i Norge, RFGA, handler også om å rekke ut hånden til hverandre.

SMÅ MARGINER

– Jeg er opplært og trent til å» ta livet av folk», sier han spøkefullt. Jeg begynte karrieren som offiser i Sjøforsvaret, deretter var jeg i politiet i fem år, men i 1985 begynte jeg i Hovedredningssentralen. Det er her

jeg føler meg hjemme. Rednings-tjenesten er mye mer interessant for der får vi hjelpe andre og redde liv. Hva kan være mer givende enn dette? Det er mye å gjøre. Vi samarbeider med andre, for å redde liv. Det er det jeg vil. Jeg vil være på det laget og utgjøre en forskjell, sier Vaage.

Han forteller om så mange mennesker og kollegaer han jobber med som er så dedikert for å redde liv. Samvirkeprinsippet er løsningen for å lykkes. Alle gjør det de kan, sammen.

– Den norske redningsmodellen er unik. Frivillige, offentlige og private aktører er alle med i den integrerte redningstjenesten som omhandler luft-, land- og sjøredning. Vi må passe på de frivillige kreftene. Det er disse som er ryggraden i landsredningstjenesten spesielt. For noen mennesker! De bruker sin fritid for at vi skal ha et tryggere samfunn, sier Vaage.

Han fortsetter med å si at når alt fungerer er alle han jobber med takknemlige og takker for dagen de har fått. Han ber alle tenke litt på livets marginer og skjørheter, og ikke sutre for bagateller.

ELITESERIEN I BEREDSKAP

I 35 år har Vaage vært en av dem som

bestemmer hvem som skal få hjelp av Hovedredningssentralen på Sola i Stavanger. Han kan rekvirere de ressursene han vil. Kystvakten, 330 skvadronens redningshelikoptere Sea King og for RFGA-virksomhetene 335 skvadronen med C-130J «Herkules» flyene om de ikke er opptatt på en av de mange utenlandsoppdragene. Hovedredningssentralen hjelper industrivernpliktige virksomheter og har samarbeidsavtale med de største virksomhetene i Norge, altså RFGA.

– RFGA-virksomhetene er eliteserien innen beredskap i Norge. De har meget oppegående industrivern. De vil takle det meste selv. Det er kun ved de aller største hendelsene vi kan tenke oss at de trenger bistand. Det har så langt ikke skjedd, forteller Vaage.

Han beskriver scenarioer som er så store at de aller mektigste virksom-

– Vi må kjenne Rednings-Norge, hvem kan bidra der og da. Og ressursene må kjenne til oss. Sammen kan vi utgjøre en forskjell! avslutter Vaage.

hetene i Norge trenger assistanse. Branner som er så store at de tar dagevis å slukke.

– Det som er viktig er at bedriftene tar ansvar for å redde liv og begrense skadene selv. Industrivernet må selv begrense skadene som oppstår ved en uønsket hendelse. Det greier de. Det viktigste er at de er raskt ute og får satt i gang apparatet. Deretter kommer politiet og lokal rednings-sentral inn. Vi kommer inn der virksomheter trenger mer hjelp enn de rår over selv. Det tar tid for Hovedredningssentralen å nå frem med den hjelpen vi disponerer, sier Vaage.

Hovedredningssentralen kan være behjelpelig med å frakte utstyr fra for eksempel Østlandet til Vestlandet. Avstand er ingen hindring for Hovedredningssentralen og Vaage, en utfordring ja.

– En uønsket hendelse i en av RFGA-virksomhetene kan gå over ett til to døgn. Da er det viktig å assistere industrivernet og lokale redningsmannskaper med ekstra hjelp. Utstyr kan sendes med ferge, fly eller lastebiler fra for eksempel Equinor på Mongstad og Sture til Herøya Industripark i Grenland og Esso Slagentangen i Tønsberg. Vi kan transportere skum til en av de tren-gende bedriftene på tre til fire timer, uttaler Vaage.

Vaage sier han ikke er redd for om det kommer en dag at en av RFGA-virksomhetene trenger assistanse.

– Vi er ikke redde. Vi er forberedt på det. Vi har det forholdsvis «varmt» allerede på jobben. Vi er vant med at det skjer noe hele tiden. Skjer det noe bruker vi ikke lang tid på å sette i gang raskt og effektivt. Vi gjør det vi kan. Det viktigste er at de store bedriftene med industrivernet vet at vi kan komme og bistå dem. Vi har stadig varslingsøvelser med RFGA-nettverk, sier Vaage.

Han mener RFGA-samarbeidet er

Ola Vaage redningsleder i Hovedredningssentralen på Sola med de nye 330 skvadron flyene som Hovedredningssentralen kan rekvirere.

unikt da bedriftene stiller kunnskapen og kompetansen sin til disposisjon for andre.

– Det er et flott samarbeide. Vi er deres samarbeidspartner og vil bistå dersom de får problemer. Dersom en RFGA-virksomhet ber om assistanse vil de be om spesifikk kompetanse/utstyr fra en eller flere av virksomhetene innenfor RFGA. De er alle spesialiserte og har det beste av beredskapsutstyr i Norge. Vi følger opp bedriftene som har fått henvisning om å hjelpe ved å påse at disse bedriftene stiller med den hjelpen de er blitt bedt om å stille med. Vi sender ut mail til alle bedriftene og sikrer oss at alle er klar over situasjonen og holder de løpende orientert. Vi følger opp bedriften som har behov for hjelp og det vil som regel gå en redningsaksjon parallelt med den innsatsen de gjør inne på bedriften.

Vi sjekker alltid at lokal redningssentral er varslet og assisterer enhetene som rykker ut, forklarer Vaage.

DETALJENES KUNST

Vaage forteller at RFGA bedriftene og Hovedredningssentralen kjører en varslingsøvelse på våren og en på høsten, oppdaterer telefonlister og epostadresser. Det er disse små tingene, detaljene som teller så mye når uhellet er ute.

– Vi snakker også om hva vi kan stille med av ressurser slik at hele samhandlingsnettverket er oppdatert på hva vi kan bistå med. Hver enkelt bedrift må gå gjennom planverket sitt og se at de har gjort gode nok forberedelser og vet hva de skal gjøre med sine egne ressurser. Hva har de å spille på? Og hva kan apparatet rundt bedriften gjøre? Hvem kan hjelpe? Det skal være

lav terskel for å be om hjelp innen RFGA-nettverket. Den tiden du tjener på rask og effektiv varsling tar du med deg videre. Varslet du sent, ja da kan tiden bli den største fienden din på hendelsene, forteller Vaage.

En gang i året øver Hovedredningssentralen, RFGA og politiet sammen. Han sier det kan være utfordrende å få med seg politiet da de alltid er så travle, men han sier det bare er å presse på for å få de med. Det er helt nødvendig at alle øver sammen.

– Alle har et ansvar for å øve sammen. Det er viktig å være med. Lokal brann, helse og politi må alle være med. Det er helt avgjørende at aktørene ser at det er et farepotensiale i disse store bedriftene. Det er områder beredskapsetatene ikke er så ofte, men de må kjenne at de er trygge på å gjøre innsats der også. De

må gjøre seg kjent med virksomheten i forkant, sier Vaage.

Beredskap er ferskvare

Han mener RFGA-samarbeidet er utrolig viktig. De 12 virksomhetene som utgjør nettverket har selv tatt initiativ til å ha en bra beredskap på plass for egen bedrift og for hverandre.

– Erfaringsutveksling er noe av det viktigste disse bedriftene kan gjøre. Det å lære av andre og kunne stille spørsmål om hvordan de ulike bedriftene løser utfordringer er viktig. Hvordan gjorde de det? Hvordan bør vi da gjøre det? Har vi bra nok beredskap eller må vi gjøre grep? Beredskap er ferskvare. Det som er bra og fungerer i dag kan være utdatert om seks måneder. Bedriftene må være oppdatert på trening, nye produkter, kanskje må det nye folk inn med ny

– Alle har et ansvar for å øve sammen. Det er viktig å være med. Lokal brann, helse og politi må alle være med. Det er helt avgjørende at aktørene ser at det er et farepotensiale i disse store bedriftene. Det er områder beredskapsetatene ikke er så ofte, men de må kjenne at de er trygge på å gjøre innsats der også. De må gjøre seg kjent med virksomheten i forkant, sier Vaage.

kunnskap og bedriftene må trene på samhandling. Selv om de har et meget godt organisert apparat må de treffes og trene sammen, understreker Vaage.

Han sier beredskapen er helt nødvendig for RFGA-virksomhetene, som alle har et potensiale for en stor ulykke.

– Hvis det skjer en stor ulykke greier ikke disse bedriftene å håndtere en ulykke alene, understreker Vaage.

– LYTT TIL DE SOM ER UTE

Han sitter i operasjonsrommet, ved en pult foran store skjermer i redningssentralen, følger med på hele det langstrakte landet med alle dets mulige utfordringer. Fjellandskap, store havområder, dype innlandsvann, spredt bosetning der ingen kunne tru at nokon kunne bu. Industrivernpliktige virksomheter fra nord til sør innen et bredt felt resulterer i travle dager. Vaage sender stadig ut redningsmannskapene.

– Først får jeg inn en situasjonsbeskrivelse. Jeg må forstå situasjonen. Lytte til de som er ute. Deretter se hvilke ressurser vi har tilgjengelig, velge de beste ressurser, holde kontakt med industrivernet, sørge for at redningsmannskapene ikke strekker sikkerheten for langt, kommunisere hele veien med de som koordinerer redningsinnsatsen og være med helt til vi har løst oppdraget. Vi må hele

tiden spørre oss: Har vi glemt noe? Har vi rett situasjonsforståelse? Har vi gjort de rette grepene? Skal vi få tak i andre ressurser? Vi må dokumentere det vi gjør og hvorfor vi gjør det vi gjør, forklarer Vaage.

Noen ganger er det ikke behov for øyeblikkelig hjelp, men Hovedredningssentralen vet godt at en uønsket hendelse kan utvikle seg til å bli så alvorlig at de behøver hjelp. Noen har en egen evne til å fortrenge faresignaler, sier Vaage.

– Vi tenker alltid på hva potensialet i en hendelse er og hva som kan komme til å skje. Ingenting skal komme overraskende på oss. Ingenting må gå i feil retning. Vi er alltid forberedt og vi må lytte til de som har «skoene på». Vi tar det som kommer i fanget på oss. Vi må være med i tiden, alltid se på nye måter å jobbe på. Vi må få folk til å jobbe sammen, dele informasjon og sørge for å ha god oversikt over alle ressurser som kan bistå. I tillegg må vi påse at sikkerheten til alle mannskapene i innsats er ivaretatt. Vi må vite hvem som kan hjelpe raskest mulig. Vi må ha oversikt over luftambulansebasen med leger og vite hvor raskt de kan være på en bedrift. Vi må kjenne Rednings-Norge, hvem kan bidra der og da. Og ressursene må kjenne til oss. Sammen kan vi utgjøre en forskjell! avslutter Vaage.

ET UNIKT SAMARBEID I VERDENS- SAMMENHENG

Lossing av C-130J Hercules flyet Frøya fra
335 skvadronen på en tur til Jan Mayen

De største virksomhetene i Norge gikk for nærmere 30 år siden sammen om å danne et samarbeid det ikke finnes maken til. Ved store eller kompliserte hendelser hjelper disse bedriftene hverandre med utstyr og gode råd.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Forsvarsdepartementet

Brannen i Jotun fabrikker i Sandefjord i 1976 var det som sporet Esso på Slagentangen til å ta initiativ til et bredt industri-samarbeid med storulykke-bedriftene i Norge. Næringslivets sikkerhetsorganisasjon, den gang Industrivernet, tok på seg å være sekretariat for samarbeidet og etablerte det. Foto: Jotun.

RFGA, Ressursbedrifter For Gjensidig Assistanse

RFGA er en avtale om bedre samordning og utnyttelse av beredskaps-ressursene i bedriftene. Avtalen gjelder assistanse med materiell, utstyr og personell. Dette gjelder hovedsakelig på området brann-bekjempelse, men kan også benyttes ved andre hendelser.

Erfaringsutveksling når det gjelder forebyggende og beredskapsmessig arbeid inngår også som en sentral del av samarbeidet mellom bedriftene. De ulike bedriftene som er tilknyttet RFGA er:

Borregaard AS, Sarpsborg	Equinor Tjeldbergodden
Esso Slagen	Equinor Kalundborg, Danmark
Equinor Mongstad	Herøya Industripark
Equinor Sture og Kollsnes	Inovyn Norge, Bamble Industripark
Equinor Kårstø	Ineos, Bamble industripark
Equinor Melkøya	Jotun Sandefjord

I tillegg til disse ressursbedriftene fungerer Næringslivets sikkerhets-organisasjon som et sekretariat og «lim» mellom bedriftene. RFGA har også tilknyttet seg avtaler med 335 Skvadronen (Herkules fly) og begge hovedredningssentralene. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Petroleumstilsynet deltar i samarbeidet.

– Når det verst tenkelige skjer av store branner eller utslipp, kan disse virksomhetene søke beslutningsstøtte hos hverandre. Det vil si at de kan spørre hverandre om veiledning til å ta den riktige beslutningen når de står midt oppi det. Målet er at de lærer av hverandre, sier Ole Bjørn Kaasa, seniorrådgiver i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon.

15. september 1976 omkom seks personer og 11 personer ble skadd i den største industribrannen i Norge i nyere tid, ved Jotuns malings-fabrikk på Gimle i Sandefjord. Esso Norge AS Slagentangen tok derfor noen år senere initiativ til å danne et samarbeid med andre oljesel-skaper på tross av at de konkurrerte mot hverandre for å sikre bistand ved langvarig innsats. I første rekke skumvæske, skumproduksjons-utstyr, vannforsyningskapasitet og øvet personell. I 1990 tok Esso kontakt med Industrivernet, som i dag heter Næringslivets sikkerhets-organisasjon (NSO), og ba om at

Industrivernet kontaktet aktuelle myndigheter og virksomheter for å knytte de til seg i et samarbeid i form av en assistanseavtale ved større ulykker. NSO har siden den gang vært en drivende kraft i samarbeidet og fungert som sekretariat. Kaasa mener nettverket som er blitt døpt Ressursbedrifter For Gjensidig Assistanse (RFGA) er unikt i verdenssammenheng.

INNSATSER OVER FLERE DAGER

- Det fine er at industrien startet dette selv. De så et behov. Ved de største hendelsene hadde de ikke kompetansen og utstyret over tid til å takle en ressurskrevende innsats. Jeg kjenner ikke til at noen andre land har en slik ordning der de største virksomhetene har gått sammen for å hjelpe hverandre, sier Kaasa.

Han legger til at disse bedriftene har alt tenkelig beredskapsutstyr. Men de omfattende industrianleggene har så

mye kjemikalier og gasser at en stor-brann vil kunne brenne i dagevis. Da kan det være behov for mer utstyr, personell eller faglige råd. Det er Hovedredningssentralen som vil koordinere hjelpen. Den virksomhet-en som har den uønskede hendelsen varsler straks de virksomhetene de vil ha hjelp fra, og så er det Hoved-redningssentralen som vil følge opp at virksomhetene responderer. Den bedriften som er nærmest vil naturlig bidra først. Hercules-flyene, Kyst-vakten eller lastebiler kan bli brukt til å frakte utstyr og skum. Så langt har aldri et Hercules-fly blitt brukt aktivt i innsats i industrivernet, men har deltatt som en ressurs i øvelser.

– Kanskje kan virksomheten det brenner hos få fløyet inn 5000 liter skum dag to, og dag tre ytterligere noen tusen liter skum med lastebil fra en annen bedrift før produsent-en greier å levere skum den fjerde dagen. Dette handler om å samarbei-de når det gjelder som mest, under-streker Kaasa.

KUNNSKAPSDELING BIDRAR TIL Å FOREBYGGE HENDELSER

RFGA har en årlig samling der de utveksler erfaringer. Kaasa forteller at virksomhetene deler fra det de har jobbet med i året som har gått. Dermed deles denne kunnskapen med resten av nettverket. Det jobbes også nå med å få på plass en erfar-ingsbank, det vil si at de virksomhe-tenes som har hatt en hendelse skriver hva som skjedde og hvordan hen-delsen ble håndtert. Det viktigste her vil være at læringspunkter blir delt. En annen viktig del av samarbeidet er at de ulike selskapene jobber med ulike prosjekter. Kaasa informerer om at Equinor i Hammerfest akkurat har tatt i bruk 7-trinnsmodellen (se faktaboks) i sin beredskap. Det betyr at de andre i RFGA kan ta kontakt med Equinor i Hammerfest for å få dokumentasjon om hvordan model-len kan innføres. Andre eksempler er Equinor Mongstad som har jobbet mye med å få til gode rutiner på vask av brannutstyr for å redusere faren

for å få i seg de farlige stoffene ved brann. Selskapet Norward som driver brannstasjonen på Rafnes industri-park opplevde at en av brannbilene tok fyr i 2016 med både klær og utstyr i samme vognhall. Hvem hadde tenkt at egen brannbil kunne brenne? spør Kaasa.

Norward evaluerte hendelsen og konkluderte med at det ikke er lurt å lagre alt av klær og utstyr i en og samme vognhall, som har vært vanlig praksis i mange brannvesen og industrivern.

– Disse virksomhetene er hele tiden i en utvikling. De høster av hverandres erfaringer på hva de med suksess har gjennomført, så slipper de å bruke tid på å finne ut av ting selv og prøve og feile. Noen av de er gode på flytende naturgass (LNG), andre på bensin, diesel eller propan. Alle har de en kompetanse og spesialutstyr knyttet til driften som de kan bidra med inn i samarbeidet, sier Kaasa.

RFGA består av 11 virksomheter og næringsparker. De er spredt over hele landet, men har mange like utfordringer som store tankanlegg, store strukturer og brennbare gasser. Equinor i Kalundborg i Danmark blir nå med i RFGA samarbeidet, ikke for å låne utstyr dersom det skjer noe, men med utveksling av erfaring og kunnskap. Årets RFGA-samling ble lagt til Kalundborg hvor tema var håndtering av store og langvarige hendelser.

– Det er ikke så mange virksomheter som jobber med beredskap i så stort monn som RFGA-virksomhetene. Det er viktig å kunne snakke med de som har de samme utfordringene om hvordan man best løser ting. De har mye tanker, brennbare gasser og rør. De har mange fellestrekk og felles utfordringer, informerer Kaasa.

Vil bli kjent med industrivernet

Sivilforsvaret er statens beredskapsressurs og har en styrke på 8 000 tjenestepliktige menn og kvinner. Her ser vi fungerende distriktssjef Holger Hillesland med mannskap i Vest-Agder sivilforsvarsdistrikt. Foto: Odd Skarbomyr, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Han er ny sjef i Sivilforsvaret og vil ta organisasjonen tilbake til det opprinnelige. Tore Ketil Stårvik oppfordrer Sivilforsvaret i det ganske land til å øve sammen med industrivernet.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Arild Ødegaard, Sivilforsvaret

– Jeg vil styre fokuset i Sivilforsvaret tilbake til det opprinnelige. Det betyr at vi skal evne å beskytte sivilbefolkningen i kriser og krig. Verden er i endring, utfordringsbildet er annerledes og derfor må Sivilforsvaret bli mer relevante på det området. Vi skal varsle, evakuere og beskytte sivilbefolkningen. Men vi skal også fortsette med å bistå nødetatene med det vi har forutsetning for å støtte med, sier Stårvik.

Han har bare vært noen uker i jobben, men er allerede i full sving med å lage fremtidens Sivilforsvar, en ny modell for beskyttelse av sivilbefolkningen. Justisdepartementet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har bestilt et moderne Sivilforsvar som er i stand til å takle nye oppgaver. Stårvik jobber med å omstille sivilforsvarssjefens sentrale stab og skape et kraftfullt utdannings- og kompetansesenter for Sivilforsvarsfagene på Starum. Han ønsker et verktøy han kan lede, styre og utvikle etaten gjennom. Han ønsker å lede gjennom de 20 distriktssjefene og styre gjennom en stabssjef og en fag- og funksjonsdelt stab.

– Jeg vil at distriktene skal få mulighet til å prioritere mere trening og øving. Da må vi omstille, vi må fjerne og sentralisere oppgaver, som for eksempel forvaltning av personell.

Andre oppgaver innen forvaltning og logistikk må vi også samle på Starum, sier Stårvik.

Han ønsker i fremtiden å skape en distriktstruktur med lokale sjefer i ti prosent stillinger etter modell av Heimevernet. Han mener det er viktig å ha lokal kompetanse, nærhet og en struktur som i større grad styrker samvirket og beredskapen helt ned på kommunalt nivå.

– Sivilforsvaret må stå sterkt lokalt. Mye blir sentralisert i dag, men det er også viktig å beholde lokalkunnskapen og å være der befolkningen er. Industrivernet har stor lokal kunnskap og jeg ønsker å knytte tettere bånd til industrivernet, sier Stårvik.

For å sikre god og felles etterlevelse av forskrift om industrivern, ønsker han et tett samarbeid mellom Næringslivets sikkerhetsorganisasjon og Sivilforsvaret.

LOKAL BEREDSKAPRESSURS Stårvik sier at det omstilte Sivilforsvaret skal bli mer synlig, relevant og mer enhetlig. Han selv vil med en ny stab, og en ny stabssjef, ut av kontoret i Tønsberg og treffe samarbeidspartnere, være med på øvelser og bli kjent med industrivernet.

– Vi må trene mer for å sikre at mannskapene våre er bedre egnet til

å løse oppgavene sine på en god og sikker måte. Sivilforsvaret må også trene mer med lokale samarbeidspartnere og utvikle samvirke mellom de lokale beredskapsressursene, sier Stårvik.

Med 120 innsatser i fjorårets mange skog- og lyngbranner trenger Norge også et Sivilforsvar som har lokal tilstedeværelse og er tilgjengelig for lokale samarbeidspartnere. Det er mye god trening for innsats i krise og krig gjennom skarpe innsatser i fredstid.

– Vi er med i den regionale beredskapen og samvirket gjennom Fylkesmannens beredskapsråd og er en sentral del av totalforsvaret. Vi er godt organisert og godt utrustet. For at vi skal benyttes på best mulig måte som den forsterkningsressursen vi er for nødetatene, må vi bli kjent med lokal industri og dens potensielle farer. Jo bedre kjent vi er med de lokale nødetater og industrivernet, jo bedre jobb kan vi gjøre. Derfor vil vi gjerne øve med industrivernet. Industrivernet er en viktig del av totalforsvaret, som er samfunnets evne til å beskytte seg og håndtere alle typer hendelser og kriser i fred, krise og krig, understreker Stårvik.

Han snakker varmt om samvirkeprinsippet, og evnen til at alle aktørene finner hverandre, har kjennskap og kunnskap om hverandre og bygger

Ole Stavset, Gøril Lundheim Kvitvang og Mia Bentzen under øvelse i Sivilforsvaret. Foto: Arild Ødegaard, Sivilforsvaret.

relasjoner til hverandre.

– Den dagen vi gjør vanskelige ting sammen, er det enklere når vi kjenner hverandre. Roller og ansvar må være avklart i forkant, mener Stårvik.

MANGFOLDIG ORGANISASJON

Han hadde ønsket at Sivilforsvaret kunne ha trent langt mere enn det ressursene tillater i dag, men med rundt 200 årlige innsatser mener han at Sivilforsvaret viser sin relevans til daglig. Organisasjonen har ved store hendelser forutsetninger for å ta imot folkemengder og organisere dem, og kan brukes til en mengde andre oppgaver. Som under hendelsen med Viking Sky, den vanskelige oppryddingen og registreringen av personlige eiendeler på Utøya og under den krevende søksoperasjonen etter Turøy-ulykken. Sivilforsvaret er statens egen ressurs basert på tjenesteplikt og med forankring i internasjonal og nasjonal lovgivning. Sivilforsvaret

utøver oppgaver på vegne av Staten og er gitt myndighet gjennom folkeretten og Sivilbeskyttelsesloven.

– Vi skal være synlige lokalt og regionalt. Sivilforsvaret skal gi meningsfull trening og meningsfulle oppgaver til de 8000 tjenestepliktige personene som er med. Den typiske tjenestepliktige er en samfunnsengasjert 30- 40 åring som er opptatt av å bidra i lokalsamfunnet. Dette er voksne folk som kan håndtere tøffe inntrykk og krevende oppgaver. Vi trenger alle, kvinner og menn, og all typer kompetanse passer inn. Håndverkere, gårdbrukere, sykepleiere og ledere. Vi må være en mangfoldig organisasjon for å være forberedt på en rekke scenarioer. Samtidig skal tjeneste i Sivilforsvaret være meritterende, og den kompetansen vi gir gjennom kurs, trening og innsats kommer også arbeidsgiverne og samfunnet til gode, sier Stårvik.

Sivilforsvaret:

- Statens beredskapsressurs
- Siden 1. september 2003 er Sivilforsvaret underlagt Direktoratet for samfunnssikkerhet- og beredskap (DSB), med hovedkontor i Tønsberg
- Ansvar for landets varslingsanlegg
- Bidrag i fred: Støtte til nød- og beredskapsetater ved større ulykker og naturkatastrofer
- Bidrag ved krig: Beskytte sivilbefolkningen ved evakuering, bidrag til medisinsk hjelp, støtte ved kjemisk forurensning
- Mannskaper i Sivilforsvaret er beskyttet etter Genèvekonvensjonen. Det betyr at de ikke skal angripes av de stridende parter
- Førre tilsyn med tilfluktsrom
- Fem operative avdelinger og 20 distrikter i hele Norge
- Hvert distrikt har sitt distriktskontor, med til sammen 250 fast ansatte
- Distriktskontorene leder ressursene i distriktet operativt og administrativt
- Mannskapene plasseres i operative avdelinger, de fleste av dem med 24 tjenestepliktige
- I tilfelle krig kan reservestyrken på 8 000 tjenestepliktige kvinner og menn innkalles
- En årlig øvelse i hvert distrikt
- 214 innsatser årlig i snitt
- Opprettet som et sivilt luftvern for vern av sivilbefolkninga i 1936
- Justisdepartementets lovforslag om “foranstaltninger av ikke-militær art mot luftoverfall” trådte i kraft 10. juli 1936
- Opplæringen skjer i dag ved Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesenter på Starum i Oppland

Gode hver for oss - ekstremt gode i lag

Brannsjef Ove Halleraker i Bømlo kommune oppfordrer kommuner i Norge til å føre opp alle industrivern som en ressurs i risiko- og sårbarhetsanalysene sine.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall

Foto Nils-Tore Seele, Bømlo-nytt og Håvard Hammarstrøm, Bømlo-nytt

– Med de mannskapene jeg har greier jeg ikke jobben jeg er pålagt av direktoratet. Området er for stort og industrianleggene for spesialiserte, men sammen med industrivernet kan vi gjøre det vi må, sier Ove Halleraker, brannsjef i Bømlo kommune.

Han oppfordrer alle kommuner til å registrere industrivern i sine respektive kommuner som en ressurs i totalberedskapen i kommunene.

– Kommuner må kartlegge hvilke ressurser og kompetanse industrivernene deres har. Industrivernet kjenner til objektene og er viktig i førsteinnsatsen, understreker Halleraker.

Han viser til skogbrannene i fjor sommer der industrivernet spilte en stor rolle mange steder i Norge som ekstra ressurser inn til de lokale brannvesen. Mange av de som deltar frivillig i industrivernet, deltar også frivillig i

det lokale eller kommunale brannvesenet.

ALLTID KLAR FOR INNSATS

- Totalforsvaret er veldig viktig. De frivillige som Røde Kors og Siviltforsvaret, og som inngår i totalforsvaret, betyr mye, men det tar tid å få samlet de. Industrivernet derimot er på plass med en gang. De er alltid klare til innsats, sier Halleraker.

Han er tilhenger av lagarbeid da det er langt mer motiverende å jobbe sammen enn å holde på i ensomhet.

– Enhver kommune skal til enhver tid være rustet for å takle alt mulig. Dette er ambisiøst. Det betyr at eksploderer et vogntog fylt med bensin, et helikopter faller ned fra himmelen eller en naturkatastrofe skjer, skal i teorien det lokale brannvesenet takle oppgaven. Vi prøver så godt vi kan, selvsagt, men jo flere

– Kommuner må kartlegge hvilke ressurser og kompetanse industrivernene deres har. Industrivernet kjenner til objektene og er viktig i førsteinnsatsen, understreker Halleraker.

som kommer for å bistå jo bedre. I Bømlo har vi syv industrivern med totalt 50-60 personer. Dette er ressurser som betyr mye for oss når en uønsket hendelse oppstår, forklarer Halleraker.

En uønsket hendelse kan ta alt fra noen timer, muligens 7-10 timer, eller kanskje vare en hel uke. Da betyr det mye å få inn friske innsatsstyrker fra industrivernet som kan avløse noen av de i brannvesenet som har stått på.

ALLTID PÅ TILBUSSIDEN FOR INDUSTRIVERNET

- Vi er alltid på tilbudssiden for industrivernet. Vi stiller alltid når industrivernet har øvelser. Det er viktig at vi kjenner hverandre, da jobber vi bedre i lag under innsats, uttaler Halleraker.

Han mener det er viktig at lokale brann-

vesen blir kjent med virksomhetene i egen kommune, og har oversikt over hva de ulike virksomhetene har av gasser og stoffer, for eksempel ammoniakk.

– Industrivernet er eksperter i egen bedrift. De har kompetanse, utstyr og kjentmenn som kan løse oss frem og inn i bedriften om det skulle skje noe. De kjenner farene, anleggene og er derfor våre støttespillere. Sammenlign det med at huset ditt brenner. Du kjenner huset ditt bedre enn brannvesenet, derfor er informasjon du kan komme med viktig. Slik er det også med industrivernet. De kjenner sitt eget «hus», forklarer Halleraker.

ET TEAM

Han har vært brannsjef i snart fire år og beredskapsleder i snart seks. Han har tro på å danne nettverk og rekke ut hånden til hverandre om noen trenger bistand. Han ser på

Røykdykkerne Guttorm Kallevåg, Glenn T. Grønås og Jonny Nesse tar på seg røykdykkerutstyr og kjemikaliedrakter. Frode Sagvaag hjelper til.

Brannsjef Ove Halleraker i Bømlo kommune sier industrivernet er eksperter i egen bedrift.

industrivernet og brannvesenet som et team.

– Vi blir ikke bedre på en reell hendelse enn det vi er på en øvelse. Derfor evaluerer vi sammen også for å øke kunnskapen vår slik at vi er bedre i neste innsats eller øvelse, sier Halleraker.

Samarbeidet mellom industrivernet og Bømlo brannvesen er en suksesshistorie. Silje Kathrine Alvsvåg tok initiativ til industrivernet-nettverket i Bømlo i 2014. Hun og Halleraker har skapt tette bånd mellom syv virksomheter i Bømlo-industrien og brannvesenet. De har sammen vist hvilke resultater private virksomheter og kommuner kan få til dersom de jobber sammen. Disse syv virksomhetene er Wartsila Norway AS, Westcon Olvondo AS, Los Marine AS, Servogear AS, Siemens AS avd Energy Management, Bremnes Seashore AS og Sjøtroll Havbruk AS. Halleraker sier at brannberedskapen er blitt mye bedre i kommunen takket være nettverket mellom virksomheter og kommunen. Bakgrunnen er at de bedriftene som har potensiale for ulykker

– Vi er gode hver for oss, men vi er ekstremt gode i lag, understreker Halleraker.

med farlige kjemikalier, har sponset Bømlo brannvesen med 155.000 kroner til innkjøp av drakt og annet utstyr til kjemikaliehåndtering. Halleraker oppfordrer industrivernet og kommuner til å samarbeide tett for å dele kunnskap og ressurser.

– Vi er gode hver for oss, men vi er ekstremt gode i lag, understreker Halleraker.

– Industrivernet er eksperter i egen bedrift. De har kompetanse, utstyr og kjente menn som kan løse oss frem og inn i bedriften om det skulle skje noe. De kjenner farene, anleggene og er derfor våre støttespillere. Sammenlign det med at huset ditt brenner. Du kjenner huset ditt bedre enn brannvesenet, derfor er informasjon du kan komme med viktig. Slik er det også med industrivernet. De kjenner sitt eget «hus», forklarer Halleraker.

Vil du stille ut på Industrivern- **KONFERANSEN** 2019

Næringslivets sikkerhetsorganisasjon arrangerer på nytt Industrivernkonferansen på Thon Hotel Arena i Lillestrøm 3. og 4. desember 2019.

Konferansen gir ledende industrivernpersonell faglig påfyll gjennom foredrag og ulike workshoper. Deltakerne på Industrivernkonferansen er ofte beslutningstakere, eller de jobber i nært samarbeid med beslutningstakere. I tillegg til det faglige påfyllet ønsker deltakerne å møte leverandører av utstyr og tjenester innenfor beredskap, og vi arrangerer derfor en utstilling.

Dersom ditt firma er interessert i å være utstiller, ta kontakt med:
Ali Reza Tirna, rådgiver
i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon,
e-post: ali.reza.tirna@nso.no

Vi tilbyr om lag 20-22 utstillingsplasser
- prinsippet først til mølla gjelder.

Betyr mye å være del av noe større

Samarbeid på Askøy: Initiativtaker og HMS-sjef Silje Kathrine Alvsvåg i Bremnes Seashore og meget lojal støttespiller; brannsjef Ove Halleraker foran.

Helt til venstre er Tone Stavland Sjøtroll Havbruk AS, Knut Meling Servogear AS, Odd Hallaråker Servogear AS, Audun Økland Bremnes Seashore, Olav Koløy Los Marine AS, Vidar Siggervåg, Trygve Uddu Westcon Olvondo AS og Sissel Djuvik Sjøtroll Havbruk AS.

Hun startet to nettverk fordi hun følte seg alene i arbeidet som industrivern- og HMS leder. Nå har Silje Kathrine Alvsvåg mange å spørre dersom hun lurar på noe.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Harald J. Bergmann

– Det er kjempebra å kunne ta opp spørsmål som man går og lurar på! Jeg diskuterer meg frem til gode løsninger ved å høre hvordan andre har gjort det. Vi har stort utbytte av hverandre i nettverket, sier Silje Kathrine Alvsvåg i Bremnes Seashore AS.

Selv en nettverksleder kan føle seg alene i blant. Men da er Alvsvåg flink til å kontakte noen i nettverket for å få litt faglig påfyll dersom hun står fast. Dessuten er hun flink til å ta kontakt med nye industrivernledere på den årlige Industrivernkonferansen.

– Nettverkene og Industrivernkonferansen er viktige for meg. I forkant av Industrivernkonferansen kan jeg være litt lei og si til meg selv at nå er det på tide å overlate jobben som industrivernleder til noen andre. Men etter Industrivernkonferansen er jeg sikker på at jeg vil fortsette. Hver gang jeg er på konferansen og hører utrolig bra foredrag, ser utover mer enn 200 industrivernledere, da er jeg stolt av å være industrivernleder. Det betyr så mye for meg. Jeg føler jeg er del av noe større enn meg selv, forklarer Alvsvåg.

GODE PÅ Å VÆRE MEDMENNESKER

Alvsvåg mener beredskapsfolk har kvaliteter som utmerker seg.

– Vi bryr oss om alle mennesker. Så enkelt er det. Industrivern handler

om å redde liv og arbeidsplasser, sier Alvsvåg.

Hun tenker ofte på hvilket ansvar hun har tatt på seg som industrivernleder. Hun har ansvar for å redde kollegaers liv frem til nødetatene kommer på plass, og selv da må industrivernet regne med å måtte jobbe side om side med nødetatene som kjentmenn. Nødetatene kan være på plass allerede ti minutter etter at industrivernet har varslet. Hva får man gjort på ti minutter? Mye, svarer Alvsvåg. Et liv kan reddes på ti minutter. Og hun mener hun kan bidra til å redde liv også utenfor virksomheten.

– Når jeg er ute og reiser tenker jeg ofte at dersom det skjer noe nå er jeg klar for å ta ansvar? Ja, takket være ballasten jeg har med meg fra industrivernet kan jeg ta ansvar ved uønskede hendelser, sier hun.

Alvsvåg mener det er hennes ni år som speider og iveren etter å hjelpe som la grunnlaget for hennes interesse og arbeid i industrivernet.

LIK STØRRELSE OG NÆR HVERANDRE

Hun har vært industrivernleder siden 2009. I starten var hun med i et industrivernnettverk i Sunnhordaland. Det var Norsk Industrisikkerhet som drev det, men det ble lagt ned. I 2014 startet hun et industrivernnettverk etter at det hadde ligget brakk i noen år. Hun ble inspirert til å starte et

– Vi lærer mye av å dele erfaringer, sier Alvsvåg.

slikt nettverk etter at Siemens hadde invitert til redningsstabsmøte for industrien og kriseteamet i kommunen. Det hadde gitt mersmak å være sammen med andre og lære av hverandre. Alvsvåg sendte ut invitasjon til alle virksomheter i Bømlo. Hun sier nettverket er blitt veldig bra da virksomhetene er av cirka samme størrelse og i nærheten av hverandre.

Industrivernnettverket treffes tre ganger i året, mens helse- miljø- og sikkerhetsnettverket hun startet i 2017 treffes et par ganger i året, men Silje forteller at hun ofte sender eposter og ringer HMS-nettverket. Industrivernnettverket treffes såpass mange ganger i året at de prater godt sammen og tar alltid opp tema med lemmene ønsker mer kunnskap om.

SAMMEN I HVERDAGEN

Jeg tror kvinner er flinkere til å spørre hvordan andre gjør det og dermed finne de beste løsningene. Menn durar nok mer på og tenker de har svaret, men ikke brannsjef Ove Halleraker i Bømlo kommune. Han forstår seg meget godt på samarbeid, mener hun. Han har deltatt på alle møtene vi har hatt i industrivernnettverket siden starten i 2014, sier Alvsvåg.

Hun er takknemlig for at han er med da han bidrar med verdifull brann-

kompetanse. Dessuten var han med når Bømlø-industrivernnettverket dro på Industrivernkonferansen 2018.

– De som er med i industrivernet er ikke fagutdannet, men frivillige, og derfor er det godt å samarbeide tett med nødetatene. Vi er blitt en sammensveiset gjeng. Det er godt å ha hverandre i lokalmiljøet. Det er viktig å kjenne til hverandres virksomheter. Vi kan også være en styrke for hverandre dersom en virksomhet trenger bistand, forklarer Alvsvåg.

Hun sier nettverket har laget en liste med telefonnummer og e-post til industrivern lederne som er med slik at de lett kan kontakte hverandre dersom de har spørsmål rundt planverk om øvelser, evalueringer og varsling med mere.

– Det er godt å ha noen jeg kan spørre dersom jeg står litt fast. Vi lærer mye av å dele erfaringer, sier Alvsvåg.

«HJERTEGJENGEN»

Hun har sittet i redningsstab flere ganger, men opplevde at industrivernet måtte rykke ut i januar for første gang da en ansatt hadde falt. Alvsvåg fryktet hodeskader, men heldigvis var «bare» armen ute av ledd. Industrivernet varslet 113 og var med den skadde til ambulansen kom. Alvsvåg har etablert en egen «Hjertegjeng» på 45 ansatte som er drillet i å bruke

hjertestartere og har gått ekstra kurs i førstehjelp. Hun vet at de ti første minuttene er kritiske om et hjerte stanser.

– «Hjertegjengen» består av utvalgte personer rundt om i bedriften som er klare til innsats umiddelbart, før industrivernet som teller 12 personer rekker å komme, sier Alvsvåg.

BEREDSKAPSFAMILIE

Men Alvsvåg fikk føle på viktigheten av å øve da hun i 2017 satt i redningsstab i forbindelse med at Hovedredningssentralen meldte at en båt på havet, med motoren i gang, var tom. Redningsstaben i Bremnes Seashore AS hadde satt stab i løpet av 15 minutt og opplevde å kunne gi koordinater og annen info til politi og hovedredningssentral etter kort tid. På et tidspunkt hadde staben kontakt med politiet hvert tiende minutt. Virksomheten har 24 matfiskanlegg fra Sandnes til Jondalen i Rogaland, og tre settefiskanlegg utenom. Egne ansatte var med i leteaksjonen i lage med store grupper frivillige og nødetater. Hovedredningssentralen koordinerte aksjonen. Men Alvsvåg forteller at Bremnes Seashore fortsatte å lete etter at leteaksjonen var avblåst. Det viste seg å være en bevisst forsvinningssak der personen som hadde vært om bord i båten ble oppdaget på fastlandet på et senere tidspunkt.

– Det var et krevende døgn for

– De som er med i industrivernet er ikke fagutdannet, men frivillige, og derfor er det godt å samarbeide tett med nødetatene. Vi er blitt en sammensveiset gjeng. Det er godt å ha hverandre i lokalmiljøet. Det er viktig å kjenne til hverandres virksomheter. Vi kan også være en styrke for hverandre dersom en virksomhet trenger bistand, forklarer Alvsvåg.

stabsrommet. Det var tøft for oss. Vi følte oss tidvis maktesløse på stabsrommet, samtidig som vi kjente at staben «virket» slik den skulle. Vi kjente våre roller og kunne handle effektivt når det stod på, sier Alvsvåg.

Det er godt å tilhøre en beredskapsfamilie og å være en del av en større sammenheng. Det er Alvsvåg glad for.

– Vi trenger hverandre. Nettverk er derfor viktig og det er viktig å øve, sier hun.

Finn ditt nettverk

Industrivernnettverk Troms, fra Skjervøy i nord til Grovfjord i sør
Leder Trond Brenna ved Nortura Målselv.

Industrivernnettverk Trøndelag i Rørosregionen
Leder Kjell Tore Magnussen ved Røros dører og vinduer.

Trøndelagsnettverket
Leder Steinar Moe ved Nortura, Malvik.

Industrivernnettverket i Sogn og Fjordane i Nordfjord
Leder går på rundgang, sist ut var Kjell Aske ved Mona Vekst.

Industrivernnettverket i Askøy
Leder Silje Kathrine Alvsvåg.

Industrivernnettverket i Bømlo
Leder går på rundgang.

Industrivernnettverket i Osterøy
Leder går på rundgang.

Industrivernnettverket i Sotra
Leder Daniel Ayala Høydal.

Industrivernnettverkene i Risavika i Rogaland
I Risavika er det flere industrivernnettverk.

Buskerud
Willy Amundsen industrivernleder ved Kongsberg Teknologipark trekker i trådene, men nettverket består av en liten gruppe industrivernledere som snakker sammen og planlegger blant annet møter i fylket.

– Nettverk kan være ulike i form og nytte. Den enkleste formen for nettverk er at man har kontaktinfo til hverandre slik at man kan varsle hverandre ved hendelser. Tenk deg at du sitter og ser ut av vinduet på jobben og ser at det kommer røyk fra nabovirksomheten. Da er det greit å ha et nummer og navn du kan ringe til for å spørre, sier Erik Schjenken seniorrådgiver i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon.

Andre nettverk samarbeider om industrivern og tilbyr hverandre beredskapstjenester, som for eksempel røykdykking.

– Noe de færreste tenker på er at nettverk kan bidra til å redusere utgifter. Ofte ser vi at nabo-virksomheter har gått de(t) samme kursene uavhengig av hverandre. Hadde de samarbeidet kunne de delt på kursutgiftene. Det samme kan gjelde innkjøp av utstyr, gjennomføring av øvelser eller andre aktiviteter som kan medføre utgifter, anbefaler Schjenken.

Han legger til at det uansett alltid er fordelaktig å prate sammen. Han oppfordrer til å dele informasjon om hverandres uønskede hendelser og industrivern.

Spesialrådgiver Bjørn Egil Jacobsen i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon sier følgende om hvor viktig nettverk er:

– Nettverkssamarbeid gir industrivernlederen en arena der hun eller han kan utveksle erfaringer, utfordringer og drøfte faglige forhold. Det gir inspirasjon og danner referanser for løsninger og forslag til tiltak i egen virksomhet. Det bidrar til konkret samarbeid om øvelser, opplæring og noen besøker hverandre for et tettere samarbeid. Når Næringslivets sikkerhetsorganisasjon deltar i samarbeidet kan vi bidra med vår erfaring etter tilsyn, samarbeid med nødetatene og andre myndigheter. Informere om regelverksutvikling og generelt om vanlig praksis i etterlevelsen av regelverket, forklarer Jacobsen.

– Industrivernnettverk er en viktig møtearena hvor virksomheter kan møtes for å dele erfaringer og spille hverandre gode. Beredskapsutstyr og opplæring kan samordnes for å redusere kostnader. Trenger ikke å finne opp kruttet hver for seg, sier Christian Bendz i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon.

Næringslivets sikkerhetsorganisasjon deltar på flere av nettverkssamlingene, særlig om nettverkene ønsker det. Næringslivets sikkerhetsorganisasjon kan bidra med gode råd og erfaringer fra flere virksomheter.

Industrivernledere samler seg i nettverk. Næringslivets sikkerhetsorganisasjon gir deg oversikten over ditt nærmeste nettverk.

Dersom du har spørsmål kontakt saksbehandlerne i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon som har de ulike regionene:

Akershus (Asker og Bærum), Hordaland: Eva Jean Ormerod
eva.ormerod@nso.no

Akershus (unntatt Asker og Bærum), Sogn og Fjordane og Nordland: Per Martin Ødegaard
per.odegaard@nso.no

Østfold, Nordre deler av Trøndelag og Finnmark: Ole Bjørn Kaasa
ole.kaasa@nso.no

Oppland, Vest-Agder, Aust-Agder og Troms: Christian Bendz
christian.bendz@nso.no

Hedmark, Møre og Romsdal: Ali Reza Tirna
ali.reza.tirna@nso.no

Buskerud og Telemark: Bjørn Egil Jacobsen
bjorn.jacobsen@nso.no

Vestfold og Søndre deler av Trøndelag: Inger Hanne Bye
inger.bye@nso.no

Oslo og Rogaland: Erik Schjenken
erik.schjenken@nso.no

**ØVELSER MÅ
BIDRA TIL ENDRING**

Øvelser er viktige. De avdekker hva en organisasjon ikke er god på. Hvordan blir man god? Ved å endre intern adferd i organisasjonen.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall Foto Jotun

Geir Ove Venemyr, høyskolelektor i beredskap og krisehåndtering ved Høgskolen Innlandet brenner for ledelse. Foto: Brickfield

– Ingenting er mer gledelig enn når en øvelse avdekker noe man er god på, men skal en bli bedre er det viktig å finne ut hva man ikke kan og trene på det. Intern adferd og kultur må endres, sier Geir Ove Venemyr.

Han er høyskolelektor i beredskap og krisehåndtering ved Høgskolen Innlandet. Han brenner for operativ ledelse, trening og øvelser med mening. En øvelse skal gi læring. Den skal føre til at organisasjonen blir bedre. Han vil at norske virksomheter bygger en kultur der de lærer å bli bedre på det de må kunne. Hvordan finner de ut hva de må kunne? Jo, gjennom øvelser. Venemyr anbefaler å bruke en metode for øvelser som heter MeTracker (Methodology Tracker). Verktøyet for øvelsesplanlegging prøves nå ut i kommunene Hamar og Våler. Han etterlyser en enhetlig tankegang for trenings- og øvingsmetodikk hos fylkesmennene. Han anbefaler at MeTracker innføres i alle kommuner som standard for øvinger.

– I dag er øvelsesmålene ofte kvantitative. Kommunene pålegges å øve hvert fjerde år. Mange er opptatt av mengde, ikke av kvalitet, mener Venemyr.

Han mener at man må tenke øvelser som en serie av ulike aktiviteter i en kompetansebyggingsprosess over tid, gjerne flere år, og at en god øvelsesprosess deles inn i fem punkter og starter med en behovsanalyse:

1. Analyse
 2. Planlegging
 3. Gjennomføring
 4. Evaluering
 5. Tilbakeføring av kunnskap - Endring av nåværende situasjon

INDUSTRIVERNET INSPIRERER
– En øvelse er ikke en lineær strek som slutter når den er evaluert. En øvelsesprosess er et hjul der man jobber med forbedringene i etterkant av en øvelse. Forbedringer skal jobbes daglig med. Vi blir aldri utlærte, understreker Venemyr.

Han sier at altfor ofte bestemmer man seg for et scenario som er morsomt å øve på. Fokuserer man på scenarioer er man opptatt av gjennomføringen og ikke den såkalte gapanalysen, altså hva man ikke kan og dermed bør øve på.

– En behovsanalyse skal avdekke hva man ikke er god på, hvilke gap eller med andre ord hvor har vi hull i kunnskapen vår internt? For å tette dem må vi planlegge ulike aktiviteter –både trening og øvelser. For å finne ut om vi faktisk «tetter gapet» må vi evaluere, sier Venemyr. Da sitter man igjen med «Lessons identified». Mange forveksler dette med «Lessons learned», men min påstand er at ingenting av dette arbeidet har reell effekt før man ser atferdsendringer som følge av «lessons identified». Når man internt endrer prosedyrer, beredskapsplanverk, organisering, materiell, med mere som følge av det man avdekket, da først kan man snakke om læring i organisasjonen, forklarer Venemyr.

Han oppfordrer bedrifter til å se på tidlige hendelser. Hva «gikk galt» og risiko- og sårbarhetsanalysene for å finne ut hva en må øve på. Hva er vi svake på? Hva trenger vi, og hvorfor øver vi på det? Han anbefaler å øve på respons- og varslingstid, beslutningstaking, rolleavklaring, ledelse, samvirke og samarbeid i gitte situasjoner, situasjonsbevissthet, tverrfaglighet og kommunikasjon.

– En øvelse er ikke en lineær strek som slutter når den er evaluert. En øvelsesprosess er et hjul der man jobber med forbedringene i etterkant av en øvelse. Forbedringer skal jobbes daglig med. Vi blir aldri utlærte, understreker Venemyr.

– Jeg hørte et glimrende foredrag på en tidligere Industrivernkonferanse der en virksomhet fortalte de hadde arrangert en stor og dyr øvelse rundt en brann med fare for ammoniakktlipp. De gikk i gang med øvelsen. Den var ikke vellykket, da den var dårlig planlagt hos samvirkende aktører. Bedriften endte opp med å måtte øve en dag til for å gjøre det riktig. Øvelsen kostet dermed dobbelt så mye å arrangere, da det medførte stans i produksjonen i to dager i stedet for en. Hadde bedriften gått gjennom øvelsen med alle involverte parter i en enkel skrivebordøvelse kunne de gjort den fundamentale rolle- og ansvarsavklaringen, samt gjort seg kjent med objektet på forhånd. Å gå rett på store og dyre øvelser kan fort bli dyrt og dårlig, sier Venemyr.

SAMVIRKEPRINSIPPET
Samvirkeprinsippet er nøkkelen for å lykkes, og det kollektive ansvaret er basert på tillit, mener Venemyr.

– Brann, helse, politi og industrivern må øve sammen. De må bli kjent med hverandre. Tillit må ligge i bunn for at en kan jobbe sammen skulder ved skulder i en krise. Jeg liker de nye vestene til industrivernet med «Fagleder industrivern». Nødetatene trenger et tydelig industrivern som tar kommandoen og redder liv og materielle verdier før de ankommer. Industrivernet må ta ansvar og holde ut de minuttene før nødetatene er på plass, og regne med å være med nødetatene og bistå med viktig overføring av informasjon. Industrivernet er pålagt et stort ansvar, uttaler Venemyr.

Han legger til at industrivernets kjentmenn er av stor betydning for nødetatene som mange ganger kommer for første gang til en bedrift

og ikke kjenner bygningsmassen slik de som jobber der gjør.

– Industrivernet skal jo ikke gå inn i «hot zone», altså områder med stor fare, men industrivernet har både røyk- og kjemikaliedykkere, og de er jo med inn i «hot zone», på lik linje med nødetatene. Industrivernet er en enorm ressurs med den kunnskapen de har. Industrivernet kjenner for eksempel til hva farene og prosedyrene er rundt et ammoniakktlipp. Disse opplysninger er viktige å formidle til lokale myndigheter som må følge opp. Fylkesmennene må bli bedre kjent med denne ressursen de har i industrivernet, oppfordrer Venemyr.

Han oppmuntrer nødetatene og industrivernet til å treffe hverandre for å øve på små scenarioer slik at de blir godt kjent med hverandre.

– Jo mer profesjonelt et team er desto vanskeligere har de for å samvirke med andre da de er så spesialiserte. Industrivernet er kvinnen og mannen «i gata» og har gode forutsetninger for å samarbeide bredt, sier Venemyr.

NÆRHETSPRINSIPPET
Han mener industrivernets førsteinnsats er av stor betydning for nødetatene.

– Industrivernet er de første til å håndtere hendelsen, og de valgene de har tatt for hvor de skal konsentrere innsatsen må formidles til nødetatene, mener Venemyr.

Han legger til at industrivernet opererer i det som på engelsk betegnes som «The Golden Hour», den gylne timen. Det er den første timen der det er så viktig å ta de rette valgene. Det er da liv reddes.

– Industrivernet er de første til å håndtere hendelsen, og de valgene de har tatt for hvor de skal konsentrere innsatsen må formidles til nødetatene, mener Venemyr.

– Jeg er for en sterk fagleder industrivern som klarer å ta det nødvendige ansvaret tidlig for å begrense skadene og legge til rette for mottak av nødetatene. Når politiet ankommer stedet er det alltid politiet som har innsatsledelsen. Det er å legge stort ansvar over på nødetatene. Politiet trenger en sterk fagleder industrivern ved sin side, mener Venemyr.

Han har tro på sterke lokale miljø tuftet på kunnskap. Kravene til industrivernet i Norge er det samme for by som land, og bistandsplikten gjelder for alle som er pålagt industrivern.

– Toppledelsen må tørre å gi lokale ledere tillit til å lede gjennom en krise og la de bygge relasjoner, sier Venemyr.

Ledere må ikke gå i den fellen at de er for travle og ikke har tid til å bygge relasjoner med andre ledere, mellomledere, egen organisasjon, delta på sosiale arenaer og konferanser og øvelser, mener Venemyr.

– En leder må vite hva andre samarbeidspartnere gjør og være opptatt av å få til et samspill. Det går ikke når man er for opptatt. En leder skal gå foran med et godt eksempel. En leder blir ofte målt på om han eller hun har implementert et nytt styringssystem, men det er gjerne ikke gjennom et slikt tiltak man bygger en robust bedrift, mener Venemyr.

BEGREPENE VIKTIGE

Venemyr sier det gir ham mye å undervise i beredskap og kriseledelse på høyskolen der han treffer godt voksne mennesker som ofte har jobbet i mer enn 30 år innenfor temaet. Han lærer dem begrepene innenfor feltet.

– Jeg ser hvor nyttig det er for folk med lang erfaring å utvide begrepsapparatet sitt. Med

utdanningen får de utvidet verktøykassen. Mange vet hva god ledelse er, men har ikke ord for å forklare det de i alle år har gjort og hva som er riktig. Med begrepene blir de bevisste sin rolle som leder, og det blir enklere å lære bort, sier Venemyr.

Studiene i beredskap og krisehåndtering på Høyskolen i Innlandet, Rena er åpne for alle som ønsker en utdanning innen beredskap og krisehåndtering – med fokus på ledelse. Ledere innenfor industrien kan nå sitte sammen med ledelse innenfor nød- og beredskapsetatene i Norge og lære sammen med dem. Venemyr oppfordrer industrivernledere til å søke seg inn på studiene.

– Samlingene vi har på høyskolen gjør at studentene blir kjent med hverandre. Det skaper samhold, og når disse lederne er tilbake igjen på jobb tar de med seg samholdet og utvider samvirkeprinsippet. Det er fantastisk å være med på å bygge norske ledere til å bli bedre beredskapsledere, sier Venemyr.

Om ti år tror han den digitale verden er enda viktigere og at kontrollrommene i norske virksomheter har fått større betydning når det gjelder å forebygge uønskede hendelser.

– Jeg har stor tro på samvirkesenter der nødetatene sitter sammen. I Nordland sitter operasjonssentralene for 110, 112 og 113 sammen. Da får de tilgang til den samme informasjonen samtidig og kan mye lettere koordinere beredskapen, oppfordrer Venemyr.

Samfunnet blir stadig mer komplekst med digitaliseringen, og det krever større grad av samarbeid fra de som utgjør norsk beredskap. Samvirkeprinsippet blir bare mer viktig, understreker Venemyr.

For mer info om studiene i beredskap og krisehåndtering på Rena, se:

<https://www.inn.no/studier/studietilbud/oekonomi-ledelse-og-innovasjon/beredskap-og-krisehaandtering>

Geir Ove Venemyrs 5 steg til gode øvelser:

1. ANALYSE

- Gjennomgang av eksisterende planverk og prosedyrer
- Sammenfatte erfaringer fra tidligere relevante øvelser og hendelser
- Gjennomføre trenings-/øvingsbehovsanalyse (TBA)
- Definer øvingsmål
- Definer evalueringspunkter knyttet til øvingsmålene
- Etabler en overordnet plan for øvingsprosessen (en progresjonsplan med ulike øvelsesformer)

2. PLANLEGGING

- Scenario
- Etablere øvingsplan/dreiebok
- Skafe nødvendige ressurser

3. GJENNOMFØRING

- Tilrettelegg for aktiviteten/øvelsen
- Gjennomfør aktiviteten/øvelsen

4. EVALUERING – «lessons identified»

- Evaluer øvingsmål vha. etablerte evalueringspunkter
- Analysér samlede data
- Gjennomfør evalueringsprosessene

5. TILBAKEFØRING – «lessons learned»

- Endrede sertifiseringer/godkjenninger?
- Endrede prosedyrer?
- Endrede kompetansekrav?
- Revidere planverk?

NSOs kurs

Næringslivets sikkerhetsorganisasjon tilbyr flere kurs innenfor beredskapsanalyse, industrivernforskriften, øvelsesplanlegging, simulert katastrofe (SIMKAT®) og førstehjelp.

INDUSTRIVERNFORSKRIFTEN – FORSTÅ KRAVENE – 2-DAGERSKURS

Industrivernleder skal ha kvalifikasjoner til å organisere, dimensjonere og drifte industrivernet. Industrivernleder og eventuelt nestleder, men også andre med oppgaver i virksomhetens HMS-arbeid og beredskap, kan skaffe seg grunnleggende kvalifikasjoner gjennom kurset «Industrivernforskriften – forstå kravene».

DATO	TID	STED
11/09/2019 - 12/09/2019	Hele dagen	Thon Hotel Opera, Oslo
23/10/2019 - 24/10/2019	Hele dagen	Thon Hotel Maritim, Stavanger
13/11/2019 - 14/11/2019	Hele dagen	Thon Hotel Opera, Oslo

FØRSTEHJELPSKURS

NSO tilbyr et praktisk rettet kurs i førstehjelp som gir trening i å håndtere alvorlige personskader under veiledning fra instruktører med erfaring fra ambulansetjeneste. De profesjonelle markørene sminkes på en svært realistisk måte. Kurset arrangeres avhengig av påmeldinger.

DATO	TID	STED
10/09/2019	09:00 - 15:00	Næringslivets sikkerhetsorganisasjon

SIMKAT®

SIMKAT® er et praktisk rettet kurs som gir

- kompetanse til å organisere en redningsstab
- trening i å organisere og lede innsatsen på et skadested
- øvelse i samspill mellom skadested og redningsstab

Kurset er lagt opp slik at deltakerne får mye trening i å samhandle med nødetatene. NSO tilbyr SIMKAT® både som to- og tre-dagers kurs.

DATO	TID	STED
15/10/2019 - 16/10/2019	Hele dagen	Thon Hotel Vettre, Asker
19/11/2019 - 21/11/2019	Hele dagen	Thon Hotel Vettre, Asker

KURS I ØVELSESPLANLEGGING

NSOs tilsyn med industrivern viser at mangler ved øvelser er den vanligste årsaken til avvik. Derfor ønsker NSO å tilby virksomhetene kompetanse for å kunne øve bedre slik at god læring finner sted.

Kurset i øvelsesplanlegging er et samarbeid mellom NSO og DSB/Nasjonalt utdannings-senter for samfunnssikkerhet og beredskap (NUSB).

Målgruppen er industrivernledere og andre med oppgave å planlegge, gjennomføre og evaluere øvelser for industrivernet. Ledergruppen i en virksomhet, samt nødetater og andre aktører som planlegger og gjennomfører øvelser, vil også ha nytte av kurset. Kurset i øvelsesplanlegging holdes i NUSBs lokaler i Heggedal i Asker.

DATO	TID	STED
17/09/2019 - 19/09/2019	Hele dagen	Nasjonalt utdannings-senter for samfunnssikkerhet og beredskap (NUSB)

Kjenn dine kjemikalier og gasser

Kjemiker Ali Reza Tirna i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon oppfordrer industrivernet til å bli kjent med hvilke kjemikalier og gasser de har i virksomheten.

Tekst Elizabeth Kvie Lundevall
Foto Geir Anders Rybakken, Norsk Bergindustri

KONTAKT

Ali Reza Tirna, rådgiver i Næringslivets sikkerhetsorganisasjon på e-post:

ali.reza.tirna@nso.no

Dette er ikke en utfyllende liste, men noe av det Næringslivets sikkerhetsorganisasjon møter på tilsyn:

Ammoniakk NH₃
Propan C₃H₈
LNG Flytende naturgass (Liquefied natural gas)
LPG Flytende petroleumsgass (Liquefied petroleum gas)
LBG Flytende biogass (Liquefied bio gas)
Flussyre HF
Klor Saltsyre HCl
Natriumhypokloritt NaOCl
Svovelsyre H₂SO₄
Ammoniumnitrat NH₄NO₃
Eddiksyre CH₃COOH
Natriumhydroksid NaOH

– Stort sett alle bedrifter har kjemikalier i en eller annen form. Store bedrifter bruker det som oftest i produksjonen, og mindre bedrifter bruker det som supplement til utstyr og rens av utstyr og i mekaniske verksteder. Gass brukes ofte som energi, sier Tirna.

Han forteller at de fleste bedriftene har god oversikt over sine kjemikalier. EU-regelverket REACH krever at kjemikalier meldes inn i en felles database som gir oversikt over hvilke stoffer en bedrift har og mengde. EU regelverket CLP gir retningslinjene for merking med fagsymboler slik at ansatte og utenforstående vet hvilke stoffer som er i bruk i en virksomhet.

– Det finnes noen få bedrifter som har for dårlig merking av IBC tanker og containere. Dette er gjerne tilfellet om en virksomhet har kjøpt i bulk utenfor EU, noe som er heller sjeldent, informerer Tirna.

Han understreker at ved en hendelse må industrivernet vite hva som er i tankene.

– Har du ikke informasjonen tilgjengelig løper verdifull tid. Det er også veldig viktig at kommunen er klar over hvilke kjemikalier og gasser lokale virksomheter har. Det samme gjelder nødetatene som skal rykke ut og utføre innsats i industrien, sier Tirna.

Han er glad for at de nye endringene i forskrift om industrivernet, paragraf 7 tredje ledd krever at «Nødvendige opplysninger i beredskapsplanen skal formidles til kommunen og nød- og beredskapsetatene».

– Virksomhetene skal da gjøre en egen risikovurdering og melde inn de kjemikaliene og gassene de mener kan utgjøre en fare ved en eventuell uønsket hendelse, understreker Tirna.

TRENGER OPPLÆRING

– Industrivernet må få opplæring i å håndtere kjemikalier. De må være kvalifisert til å håndtere la oss si en ammoniakk-lekkasje. De må vite hvordan de skal beskytte seg selv og omgivelsene. Det er virksomhetenes ansvar å lære opp sine egne arbeidstakere. Her finnes det flere muligheter for å få hjelp, sier Tirna. Han anbefaler å lese grundig gjennom sikkerhetsdatabladene og bruke egen bedriftshelsetjeneste, kjemiker eller yrkeshygieniker. Miljødirektoratet, Folkehelseinstituttet, Giftinformasjonen og Statens arbeidsmiljøinstitutt er andre aktører som har kunnskap om dette.

– Kontakt produsentene der kjemikaliene er kjøpt og spør om hvordan man best håndterer disse. Ellers kan man finne mye og god informasjon fra ulike nettsider, men dette bør

alltid bekreftes opp mot profesjonelle aktører som for eksempel myndigheter, sier Tirna.

Tirna sier det er langt ifra bare de store tankene med kjemikalier som er farlige. Små kvanta kan være like farlige og kan være lettere å «glemme».

– Kjemikalier i små mengder er også farlige. Det kan også være lett å glemme de vanlige kjemikalene som rensemidler til avfetting som kan være skadelige for de ansatte, og nesten alle bedrifter har en propantank stående. Den kan gå i luften, sier Tirna.

Han anbefaler industrivernet å øve med enkle skrivebordøvelser for deretter å øve større med markører og inkludere hele bedriften. – Det er viktig å vite hvordan du behandler kollegaen din om han eller hun har blitt tilsølt med kjemikalier. Industrivernet må vite hvordan de behandler en syre, eller en base. I fremtiden kommer det flere kjemikalier på markedet som vi vil vite lite om. Da gjelder det å innhente informasjon om dem før man tar dem i bruk, sier Tirna.

Han avslutter med å oppfordre industrivernet og nødetater til å øve sammen slik at alle partene blir godt kjent med kjemikaliene og gassene i en bedrift og hvordan de håndteres ved en uønsket hendelse.

– Har du ikke informasjonen tilgjengelig løper verdifull tid. Det er også veldig viktig at kommunen er klar over hvilke kjemikalier og gasser lokale virksomheter har. Det samme gjelder nødetatene som skal rykke ut og utføre innsats i industrien, sier Tirna.

SAMMEN BYGGER VI EN 360 GRADERS SIKKERHETSKULTUR I DIN BEDRIFT

Din foretrukne kurs- og sikkerhetspartner,
med over 30 års erfaring i planlegging og
gjennomføring av industrivernøvelser.

Vi hjelper deg med risikovurdering
og beredskapsplanlegging.

RelyOn Nutec
360° Safety

WWW.RELYONNUTEC.COM